Odmieniony!

Ponad 200 nowych porad i inspiracji

Mam Ogród

7/2026 LIPIEC
Cena: 7,99 zł (w tym 8% VAT)

Szczęśliwe chwile wśród roślin

Zacieniony kącik relaksu

Jak urządzić go niedrogo i z pomysłem

+ **Testujemy** przenośne zraszacze
Mity o pielęgnacji trawników
Lifehacki ogrodnika: tak oszczędzisz czas!
Temat numeru: nastrojowe oświetlenie

Zbieramy owoce i robimy z nich obłędne desery

Lilie

8 patentów, by kwitły bujnie i wyjątkowo długo

KROK PO KROKU

Rabata przy oczku wodnym
Łatwy projekt + lista roślin

EKSTRA! Kalendarz, który pomoże zaplanować pracę w lipcu

ISSN 2353-3579 INDEKS 400394
9 772353 357605 07

Numer w sprzedaży do: 14.07.2026

Elkamino Dom

TWORZYMY PŁYTKI, KTÓRE ZDOBIĄ DOM OD ŚRODKA I NA ZEWNĄTRZ

NA KAŻDĄ POWIERZCHNIĘ:

ŚCIANY
PODŁOGI
TARASY
ELEWACJE
SCHODY
PARAPETY

22 724 42 25

www.elkaminodom.pl

INSPIRACJE 2016

Elkamino Dom Michta i Świerzewski Sp. j.
ul. Średnia 33
05-822 Milanówek

Mam Ogród

Spis treści

Witamy lipiec!
4-5 Letni róg obfitości
Rabaty pełne życia
6-11 Kalendarz prac na cały miesiąc
18-19 Żyję wśród róż jak księżna Czartoryska
52-53 Wpadnijcie po ochłodę

Temat numeru
12-15 Księżycowy ogród
Patenty, by po zmroku było w nim nastrojowo i przytulnie

Gwiazda miesiąca
20-22 Lilie rozgrzane słońcem

Nasze inspiracje
24-26 Wakacje w strefie cienia
28-29 O tych, których susza nie wzrusza
30-31 Dzikie kwiaty, sielski dom
32-33 Niech zagrają nam dzwoneczki

Prawda czy mit
34-35 Na zielonej trawce

Zaprojektuj z nami ogród
36-37 Zakładamy rabatę wokół stawu lub oczka wodnego

Przyjemność smakowania
38-43 Owocowa eksplozja lata
Przepisy na ciasta i desery

Praktycznie i z pomysłem
44-45 Domowe maceraty
46-47 Lifehacki ogrodnika
48-51 Zielone pogotowie
54-55 Listy do ekspertów

Testujemy dla Was
56 Przenośne zraszacze

Elżbieta Bożek
redaktor zarządzająca

W lipcu ogród staje się domem…

Gdy słońce praży, zaprasza do przyjemnego cienia. To doskonały moment, by zwolnić, usiąść w swoim ulubionym leżaku i nacieszyć oczy tym wszystkim, co wyrosło z codziennej troski. Gdy zapada zmrok, rozpoczyna się drugi spektakl: wśród światełek, kojących zapachów i cichych szelestów ogród staje się magiczny. To właśnie tutaj będą toczyć się czułe rozmowy, będzie rozbrzmiewać radosny śmiech bliskich i popłyną słowa zachwytu: „Ależ tutaj jest pięknie!”.

„Kto pielęgnuje ogród, ten pielęgnuje także siebie, bo wraz z kwiatami rośnie cierpliwość, a wraz z owocami dojrzewa wdzięczność…”

Zaczerpnięte z mądrości ludowych

DLACZEGO WARTO PRENUMEROWAĆ MAM OGRÓD?

- Masz gwarancję stałej ceny magazynu.
- Czasopismo dostarczymy wprost do Twojego domu.
- Przesyłka listem ekonomicznym na terenie kraju jest DARMOWA!
- Nie zwlekaj, złóż zamówienie już teraz! Zadzwoń pod numer 67 210 86 05.

WYDANIE ELEKTRONICZNE

Nasz magazyn dostępny jest również w wersji elektronicznej – do czytania na smartfonach, komputerach i tabletach. Wszystko po to, aby mogli go Państwo zdobyć łatwo, szybko i przede wszystkim bezpiecznie. Po e-wydanie zapraszamy na stronę www.czytelnia.pl.

Adres
ul. Motorowa 1
04-035 Warszawa

Kontakt
ogrody@bauer.pl

Facebook
www.facebook.com/mam.ogrod

Prenumerata
tel. 67 210 86 05
67 354 16 05

Fot.: Adobe Stock

Letni róg obfitości *pełen życia*

O tej porze roku natura szczodrze obdarowuje nas barwnymi kwiatami, pysznymi plonami, wakacyjnym słońcem i ciepłymi wieczorami. To czas, by czerpać z niej pełnymi garściami!

Zieleń uspokaja, śpiew ptaków daje radość, zapach kwiatów przynosi ukojenie, a pielęgnacja roślin zwiększa poczucie szczęścia. Spędzanie czasu pod gołym niebem ma same korzyści!

Lipcowy ogród to idealna przestrzeń do spotkań, relaksu i małych zachwytów, które przypominają nam, jak wiele radości może przynieść codzienność. Zwłaszcza, jeśli otoczymy się naturą i jej soczystymi kolorami!

Poczucie sensu i spełnienia

W świecie, który nieustannie przyspiesza, pielęgnowanie grządek i rabat uczy cierpliwości oraz zaufania do natury, w której wszystko dzieje się we własnym tempie. **Uprawianie ogrodu daje nam też poczucie sensu i sprawczości,** co przekłada się na wszystkie sfery naszego życia. Każde zdrowe drzewko, bujny krzew, zadbana rabata i pełna plonów grządka są namacalnym dowodem, że nasze działania mają znaczenie.

Doceń, ile już masz!

Ogród ma również niezwykłą zdolność budowania w nas poczucia dostatku. Kosze pełne warzyw, aromatyczne zioła, soczyste owoce i przynoszone do domu naręcza kwiatów – to się nazywa obfitość!

Bogactwo rabat bylinowych

To właśnie na nich najłatwiej dostrzec bujną różnorodność, zwłaszcza jeśli postawimy na naturalizm. Puste miejsca między roślinami są niemodne – projektanci dążą do szybkiego zakrycia gleby zielenią. **Dzięki temu jest mniej chwastów, ziemia wolniej przesycha i rabata wygląda swobodniej.** Jedną z form naturalizmu, który nieustannie wpisuje się w trendy, są **mozaikowe nasadzenia tworzone z dużych, powtarzalnych grup roślin w intensywnych barwach**. Doskonale sprawdzają się strzeliste kwiatostany łubinu, naparstnic czy ostróżek, słonecznie żółte nachyłki, a także rubekie, dzielżany, jeżówki i pysznogłówki oraz eleganckie liliowce.

Fot.: Adobe Stock

Kalendarz księżycowy 2026

VII

Twój planer na lipiec

Gdy ogród zachwyca kolorami i smakowitymi plonami, ciesz się urokami lata, lecz pamiętaj, że rośliny wymagają teraz troskliwej opieki.

kiedy?		co?
1 ŚRODA	od 21:32 Księżyc w Wodniku	● Zwalczaj mszyce, przędziorki, ślimaki. ● Systematycznie odchwaszczaj ziemię pod drzewami i na grządkach. ● Przygotuj przetwory owocowe, dżemy, musy, kompoty.
2 CZWARTEK	Księżyc w Wodniku	● Posadź bulwy zimowitów i krokusów jesiennych. ● Przyjrzyj się roślinom wokół oczka wodnego. Gęsto posadzone okazy przerzedź. ● Regularnie podlewaj rośliny.
3 PIĄTEK	Księżyc w Wodniku	● Skoś łąkę kwietną. ● Dosadź ulubione lub nowe gatunki bylin, krzewów i drzew kwitnących. ● Pielęgnuj rabaty: odchwaść je, usuń przekwitłe kwiatostany.
4 SOBOTA	od 8:30 Księżyc w Rybach	● Spulchnij glebę. ● Usuń glony z oczka wodnego. ● Rozsadź kępy liliowców. ● Systematycznie, w miarę potrzeb, podwiązuj pomidory do palików.
5 NIEDZIELA	Księżyc w Rybach	● Przeprowadź cięcie formujące żywopłotów iglastych. ● Zetnij krwawnik i wrotycz, by zrobić wyciąg przeciw szkodnikom. ● Dosiej szczypiorek, sałatę i jarmuż. ● Posadź trawy ozdobne.
6 PONIEDZIAŁEK	od 17:06 Księżyc w Baranie	● Dosiej trawę na trawnikach. ● Zbierz ogórki na przetwory. Uważaj, by nie uszkodzić przy tym pędów. ● Wysiej nasiona fasoli szparagowej.
7 WTOREK	Księżyc w Baranie	● Uzupełnij ściółkę pod drzewkami. ● Sukcesywnie zbieraj spod drzew opadłe owoce, nie pozwalając im na gnicie. ● Przygotuj przetwory z dojrzałych owoców i warzyw.
8 ŚRODA	od 22:30 Księżyc w Byku	● Posadź nowe drzewa owocowe. ● Ogławiaj pomidory, usuń pędy boczne i zeschłe liście. ● Opryskaj jabłonie przeciwko parchowi jabłoni i mączniakowi rzekomemu.
9 CZWARTEK	Księżyc w Byku	● Przygotuj przeciery warzywne, głównie z zielonych pomidorów pod osłonami i z papryki. ● Jeżeli jest taka potrzeba, uzupełnij wodę w stawie.
10 PIĄTEK	Księżyc w Byku	● Odchwaść grządki. ● Przeprowadź opryski na szarą pleśń, mszyce i ochojniki.

Uprawy pod osłonami lubią ciepło – ale bez przesady! Szklarnię trzeba wietrzyć.

Życie w warunkach cieplarnianych

Mikroklimat panujący latem pod osłonami jest idealny nie tylko dla rozwoju ciepłolubnych roślin, ale również szkodników (a niektóre insekty wydzielają substancje będące doskonałą pożywką dla grzybów i bakterii). Na uprawach szklarniowych oprócz mszyc często pojawiają się chociażby mączliki szklarniowe. Dlatego **kontroluj rośliny i stosuj pułapki lepowe oraz opryski przeciwko szkodnikom**. Aby zapobiec inwazji niechcianych gości i rozwojowi chorób regularnie wietrz szklarnię, utrzymuj ją w czystości, zawsze używaj sterylnego podłoża oraz czystych donic i narzędzi.

Legenda do kalendarza księżycowego: Rośliny owocowe · Rośliny liściowe · Rośliny korzeniowe · Rośliny kwiatowe · Fazy Księżyca: uwzględniono pełnię, nów oraz pierwszą i trzecią kwadrę

Przywróć blask rabatom

Najlepiej dbać o ogród regularnie, ale jeśli nagle orientujesz się, że **na chwilę spuszczone z oka rośliny wymagają pomocy** – bez paniki! Perspektywa uporządkowania całej rabaty może być nieco przytłaczająca, dlatego potrzebujesz rozsądnego planu. Zacznij od kilku prostych zabiegów, które dadzą szybkie efekty. **Przede wszystkim usuń chwasty oraz wyrównaj krawędzie trawnika.** Następnie zetnij zwiędłe kwiatostany oraz usychające liście roślin. Na koniec podlej oraz zasil wszystkie okazy, które tego potrzebują. Warto również odświeżyć podłoże w doniczkach. Teraz łatwiej ocenisz, które rośliny wymagają dodatkowej pielęgnacji.

Groszek gotowy do zbioru

Regularnie zaglądaj na grządki. W tym momencie strąki powinny być wypełnione przepysznymi kuleczkami. **Nie należy zwlekać ze zbiorami – gdy będą zbyt długo wisieć na roślinie, zestarzeją się, stwardnieją i stracą swoje walory smakowe.** Groszek cukrowy czy śnieżny najlepiej zrywać, gdy strąki osiągną 7,5 cm długości. Pamiętaj również, aby pozyskiwać plony możliwie często. W przeciwnym razie roślina podda się i przestanie produkować kwiaty, więc nie doczekasz się kolejnych zbiorów. A byłoby szkoda!

Fot.: Adobe Stock; Bauer (3); Shutterstock (2)

Dorodne borówki

Zerwane prosto z krzaczka owoce smakują wyśmienicie. Zadbaj o to, by było ich jak najwięcej!

1 Jeśli nie masz w ogrodzie kwaśnej, dobrze przepuszczalnej gleby, uprawiaj borówki w pojemnikach wypełnionych ziemią do wrzosów. W połowie sezonu **zasil je odżywką do wrzosów** i przykryj preparat warstwą świeżej ziemi.

2 Jeśli to możliwe, podlewaj krzewy deszczówką. Aby w czasie upałów zabezpieczyć je przed wysychaniem, **wlewaj wodę także do podstawek**. Gdy owoce zaczną dojrzewać, stosuj nawóz granulowany lub odżywkę w płynie z dużą zawartością potasu. Dzięki temu rośliny ładniej się rozwiną.

3 Aby zabezpieczyć uprawy przed ptakami, **przykrywaj borówki siatką o małych oczkach**. Wraz ze wzrostem krzewów można je przesadzać do większych donic. Tak pielęgnowane rośliny będą odwdzięczać się owocami aż do końca lata.

Cięcie drzew pestkowych

Zabieg przeznaczony jest dla starszych okazów, które skończyły już owocować. Cel? Otwarta, przewiewna korona. Przerośnięte drzewa formuj stopniowo przez kilka sezonów. Nowe pędy skróć do 20 cm przy skierowanym na zewnątrz odroście. Aby przewietrzyć koronę wewnątrz, usuń gałęzie krzyżujące się i rosnące zbyt gęsto.

Twoje uprawy nie potrzebują rewolucji – potrzebują konsekwencji. To właśnie drobne, regularne działania mają największe znaczenie.

Kalendarz księżycowy 2026

VII

kiedy?		co?
11 SOBOTA	od godz. 00:41 Księżyc w Bliźniętach	• Dosiej koper. • Zasil intensywnie pomidory nawozami z dużą zawartością potasu i fosforu. • Rozpocznij zbiory ziemniaków.
12 NIEDZIELA	Księżyc w Bliźniętach	• Usuń z lilii wodnych pożółkłe liście. • Dokarm rośliny doniczkowe oraz balkonowe. • Zetnij pokrzywy i wrotycz. Przygotuj z nich gnojówkę do nawożenia i ochrony roślin przed mszycami.
13 PONIEDZIAŁEK	od godz. 00:46 Księżyc w Raku	• Usuń przekwitłe kwiaty na roślinach kwitnących. • Rozsadź kosaćce i piwonie. • Przeprowadź okulizację róż. • Wykonaj letnie cięcie pnączy owocujących: winorośli, aktinidii.
14 WTOREK	Księżyc w Raku	• Skoś trawnik. Odchwaść go i w razie potrzeby dosiej trawę. • Wykop do suszenia cebule tulipanów, narcyzów i hiacyntów. • Przerób pryzmę kompostową. • Dosiej fasolę szparagową.
15 ŚRODA	od godz. 00:35 Księżyc w Lwie	• Przygotuj grządki do wysiania poplonu, np. rzepy, sałaty czy rzodkiewki, lub roślin na zielony nawóz, np. gorczycy. • Poprzerywaj warzywa: pietruszkę, marchew, buraki. • Przeprowadź opryski na szarą pleśń.
16 CZWARTEK	Księżyc w Lwie	• Profilaktycznie opryskaj warzywa wyciągiem z czosnku lub cebuli, aby zapobiec połyśnicy. • Zbierz i wysusz zioła. • Pamiętaj o obfitym podlewaniu roślin rano lub wieczorem.
17 PIĄTEK	od godz. 2:07 Księżyc w Pannie	• Wykonaj opryski przeciwko parchowi jabłoni i gruszy oraz szarej pleśni. • Zbierz porzeczki, agrest i wiśnie. • Zbieraj owoce i warzywa na przetwory. • Przytnij drzewa pestkowe.
18 SOBOTA	Księżyc w Pannie	• Zbierz jagody podczas spaceru po lesie. • Przytnij pnącza, usuń przekwitłe kwiatostany. • Podeprzyj obciążone gałęzie drzew owocowych.
19 NIEDZIELA	od godz. 06:56 Księżyc w Wadze	• Posadź nowe truskawki i poziomki. • Wysiej szpinak, koper oraz kapustę pekińską na jesienny zbiór. • Zastosuj doglebowo lub dolistnie nawóz do iglaków zawierający minerały i mikroelementy, szczególnie magnez.
20 PONIEDZIAŁEK	Księżyc w Wadze	• Możesz spróbować ukorzenić niezdrewniałe sadzonki pnączy. • Odchwaść grządki.

Rzut oka na pomidory

Przyglądaj się krzewom. O tej porze roku rozwijają się tak intensywnie, że mogą zacząć przerastać.

Czas poświęcić im nieco uwagi, by nie wymknęły nam się spod kontroli. **Łodygi należy regularnie podwiązywać do mocnych palików**, w przeciwnym razie mogą się łamać pod ciężarem wydawanych owoców. Z kolei, aby zapobiec powstawaniu niekontrolowanej plątaniny pędów, należy **regularnie uszczykiwać pędy boczne** w rozgałęzieniach między pędem głównym a głównymi pędami bocznymi. Pamiętaj też, że na pomidorach może pojawić się m.in. zaraza ziemniaka, szczególnie jeśli rosną zbyt gęsto. Kontroluj uprawy, wypatrując wilgotnych, gnijących liści.

Mączniak prawdziwy kocha upały

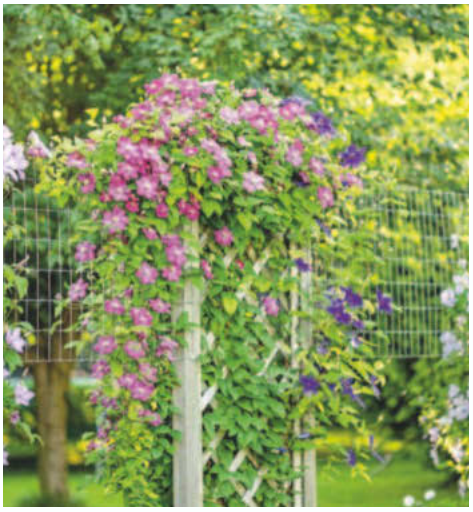

W przeciwieństwie do wielu innych chorób grzybowych nie potrzebuje do rozwoju mokrych liści. **Zwykle dotyka rośliny cierpiące na brak wody w gorące, słoneczne dni.** Szczególnie upodobał sobie powojniki. Pamiętaj o podlewaniu i ściółkowaniu upraw, a gdy tylko zauważysz białą, mączystą pleśń na liściach, osłabiony wzrost czy utratę koloru, wytnij porażone pędy i rozważ użycie środka grzybobójczego.

Fot.: Adobe Stock (4), Shutterstock

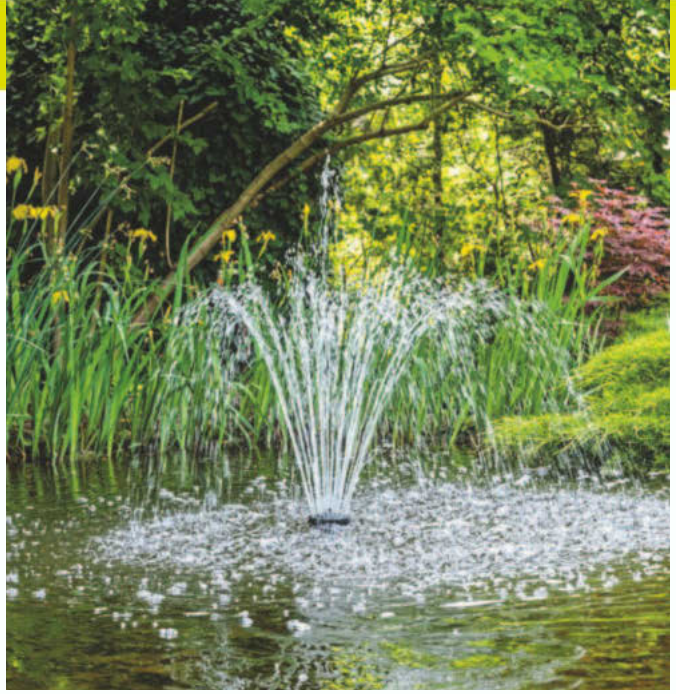

Oczko wodne bez komarów

Miło jest rozkoszować się wypoczynkiem przy stawie – o ile nie przeszkadzają nam w nim komary. Co zrobić, aby nie zadomowiły się oczku? Larwy rozwijają się w wodzie stojącej. To oznacza, że **możesz zniechęcić komarzyce do składania jaj, wprowadzając odrobinę zamieszania do akwenu**. Zamontuj kaskadę ze spływającą po kamieniach wodą, fontannę czy zwykłą pompę. Innym sposobem jest zasiedlenie zbiornika rybami i żabami, które żywią się larwami insektów.

Aby staw był przyjazny rybom i żabom, musi mieć minimum 80 cm głębokości. Otocz go roślinami, dno wyłóż kamieniami, a brzegi wypłaszcz.

Pułapki feromonowe

Wielu ogrodników używa ich często do kontrolowania owocówek jabłkóweczek i śliwkóweczek. Oba gatunki są aktywne od maja do września, więc teraz, w połowie sezonu, nadszedł czas na odświeżenie pułapek poprzez włożenie do nich nowych przynęt i lepów, dzięki którym będą skuteczne również w lipcu i sierpniu.

Ciesz się słodkim agrestem

Owoce powinny już być dojrzałe i gotowe do zerwania. Zbieraj je ostrożnie, gdyż mogą być miękkie i pękać. Jeżeli krzewy mocno obrodziły, nadmiar agrestu umieść w pojemnikach lub woreczkach i zamroź. Na roślinach **wypatruj czujnie szarozielonych, nakrapianych czarno larw brzęczaka porzeczkowego**, które potrafią ogołocić z liści całe krzewy. Jeśli dostrzeżesz szkodniki, zbierz je ręcznie lub usuń za pomocą preparatu z nicieniami.

REKLAMA

Kalendarz księżycowy 2026

VII

kiedy?		co?
21 WTOREK	od godz. 15:34 Księżyc w Skorpionie	• Przytnij glicynię, skracając tegoroczne przyrosty boczne o połowę, zostawiając na nich po 4-5 liści. • Podsyp hortensje, również doniczkowe, ziemią do wrzosów lub torfem wysokim.
22 ŚRODA	Księżyc w Skorpionie	• Poprzerywaj gęsto rosnące warzywa: buraki czerwone, marchew, pietruszkę. • Wyłóż na rabaty ściółkę z kory. • Wykonaj opryski drzew owocowych wodą z mydłem ogrodniczym, aby pozbyć się mszyc i przędziorków.
23 CZWARTEK	Księżyc w Skorpionie	• Przytnij żywopłoty. • Przygotuj rozsadę kalafiorów. • Wysiej nasiona roślin dwuletnich do skrzynek lub na rozsadniku.
24 PIĄTEK	od godz. 3:07 Księżyc w Strzelcu	• Zastosuj pierwszą gnojówkę pokrzywową zwalczającą mszyce na roślinach owocowych i balkonowych. • Dosiej sałatę i rukolę. • Zbierz czosnek. • Oberwij przekwitłe kwiatostany.
25 SOBOTA	Księżyc w Strzelcu	• Załóż opaski z papieru falistego na pnie drzew w celu wyłapania drugiego pokolenia owocówki. • Odchwaść grządki. • Zbierz owoce na przetwory. • Kiś ogórki.
26 NIEDZIELA	od godz. 15:44 Księżyc w Koziorożcu	• Wykonaj opryski przeciwko mączniakowi oraz na zarazę. • Przytnij krzewy owocowe. • Popraw paliki i podwiąż pomidory. • Delikatnie okop pozostawione na grządkach warzywa korzeniowe.
27 PONIEDZIAŁEK	Księżyc w Koziorożcu	• Nawoź zioła przyprawowe, tj. bazylię, kocimiętkę cząber, majeranek. • Zdejmuj ściółkę z upraw truskawek, ewentualnie wymieszaj ją z glebą w międzyrzędziach.
28 WTOREK	Księżyc w Koziorożcu	• Usuń glony z oczka wodnego. • Pielęgnuj trawnik. • Spulchnij glebę w warzywniku. • Wysiej nasiona późnych warzyw o krótkim okresie wegetacji, np. rzodkiewkę.
29 ŚRODA	od godz. 3:46 Księżyc w Wodniku	• Wysiej rośliny poplonowe. • Podlej rośliny obecnie owocujące. • Zbierz pietruszkę, seler i lubczyk na tzw. pęczki. Zimą nadadzą wspaniały smak i zapach każdej zupie.
30 CZWARTEK	Księżyc w Wodniku	• Zerwij rośliny na suche bukiety. Powieś je w przewiewnym miejscu. • Podziel byliny, które już nie kwitną: astry alpejskie, przymiotno, goździki, a także rośliny wieloletnie, np. piwonie, floksy, irysy, liliowce, ciemierniki.
31 PIĄTEK	od godz. 14:13 Księżyc w Rybach	• Przekop pryzmę kompostową. • Sprawdź stan róż. Usuń przekwitłe kwiaty z dwoma liśćmi pod nimi.

Słoneczne rabaty pełne kosaćców

Jeśli okazy osiągnęły odpowiednią wielkość, można je podzielić. Zwykle robi się to, gdy mają od trzech do pięciu lat.

1 Kosaćce bródkowe wyrastają z mięsistych korzeni. Dzielenie ich może być nieco wymagające, ale odpowiednia technika znacząco ułatwia sprawę. Zacznij od tego, by **sześć tygodni po kwitnieniu wykopać rośliny**.

2 Strząśnij z korzeni jak najwięcej ziemi. **Wybierz zdrowe fragmenty kłączy z dużymi liśćmi**, a zwiędłe wyrzuć. Do przesadzenia wystarczy niewielki kawałek korzenia z liśćmi. Przytnij do 15 cm wachlarze liści wyrastające z każdego pozyskanego kawałka kłącza.

3 Dla każdego kłącza wykop dołek, rozłóż w nim korzenie i zasyp. **Kłącza powinny być posadzone tak, by znajdowały się na równi z gruntem**. Czasem łatwiej jest rozprowadzić korzenie nad kopcem usypanym w dołku, a następnie przysypać je ziemią, by trzymały się w jednym miejscu.

Łubin – sielski bohater lata

Wysokie, barwne stożki kwiatowe sprawiają, że rabaty wyglądają niezwykle naturalnie i wydają się bardziej przestrzenne. Ponadto przyciągają pszczoły i inne pożyteczne owady zapylające. **Kiedy jednak zaczynają marnieć, należy je niezwłocznie ściąć tuż przy liściach.** Dzięki temu rośliny będą schludniej wyglądać, a przede wszystkim **wypuszczą kolejne pędy i kwiaty, które zakwitną pod koniec lata**. Jednocześnie chroni to roślinę przed wysiłkiem związanym z wytwarzaniem nasion. Aby dodatkowo wzmocnić łubin, warto co jakiś czas nawozić go odżywką w płynie.

Fot.: Adobe Stock (3); BAUER (3)

Większy zielnik bez wydatków

Kupowanie co roku nowych roślin przyprawowych to inwestycja, której z łatwością da się uniknąć. Od końca czerwca **do końca września można pobierać z nich sadzonki** – większość gatunków naprawdę łato się ukorzenia. Wystarczy ściąć kilka 10-15-centymetrowych kawałków pędów. Następnie oberwij dolne liście, po czym posadź pozyskane rośliny w doniczce wypełnionej piaszczystą ziemią i regularnie zwilżaj podłoże.

Grządki z gatunkami alpejskimi wymagają pielenia. Obecność chwastów odbierających im przestrzeń i światło wyjątkowo nie służy niskim roślinom.

Z warzywnika do kuchni

Jeśli łodygi czosnku są jeszcze zielone, wykorzystaj kilka z nich jako dodatek do sosów lub dekoracji potraw. Jeżeli zżółkły – wykop główki. Ostrożnie **wyjmij je widełkami, po czym ułóż w przewiewnym miejscu**, by zeschła skórka.

Niezbyt trwałe byliny

Niektóre gatunki, np. werbeny patagońskie czy orliki, żyją trzy, cztery lata, nawet jeśli zapewnimy im odpowiednią glebę. Inne, takie jak penstemony i pszonaki, wytrzymują dłużej, lecz z wiekiem marnieją i przerastają, a ich kwitnienie słabnie. W takich sytuacjach najlepiej co kilka lat zastępować rośliny nowymi.

REKLAMA

STOP reumatycznym bólom stawów

REUMA BLOK® AKUT FORTE

Ból stawów od czasu do czasu dokucza każdemu. Jeśli jednak odczuwasz go podczas codziennych czynności, nie możesz rano wstać z łóżka lub masz ograniczenia w uprawianiu sportu, jest to znak ostrzegawczy poważniejszego problemu, którego nie należy bagatelizować.

- Zmniejsz reumatyczne bóle stawów dzięki **REUMABLOK® AKUT FORTE**, maści zawierającej borowinę, czyli torf leczniczy, który jest jednym ze sprawdzonych środków na bóle stawów, mrowienie i drętwienie.
- Dodatkowo zawarte naturalne ekstrakty z żywokostu, tarczycy bajkalskiej, rozmarynu i bazylii aktywują naturalne mechanizmy przeciwzapalne, łagodzą obrzęki oraz wspomagają regenerację stawów, a regularny masaż maścią rozluźnia zesztywniałe stawy i poprawia ich ruchomość.
- Ten wyrób medyczny jest skuteczny zarówno w przypadku reumatycznych bólów stawów, jak i w chorobach wyrodnieniowych stawów oraz w przypadku ich przeciążenia.

Producent: Simply You Pharmaceuticals a.s.
Podmiot odpowiedzialny za reklamę: Simply You Poland sp. z o.o.

SimplyYou Poland

To jest wyrób medyczny. Używaj go zgodnie z instrukcją używania lub etykietą.

Oświetlenie terenu wymaga przemyślenia. Zbyt dużo przypadkowo usytuowanych punktów świetlnych może całkowicie zaburzyć proporcje działki. Z kolei odpowiednio dobrana koncepcja podkreśli jej piękno i zbuduje niepowtarzalny klimat.

Księżycowy ogród

Wystarczy kilka drobnych sztuczek, aby po zachodzie słońca teren wokół domu wypełnił się istną magią… Letnie wieczory są po to, by czerpać z nich przyjemność!

Początek lata to idealny moment na zaaranżowanie nastrojowego kącika pod gołym niebem.

Wieczorową porą

Marząc o pięknym ogrodzie, zwykle skupiamy się na tym, jak ma wyglądać za dnia. Planujemy barwne rabaty i zastanawiamy się, jaki widok z okna będzie nas witał co rano. W efekcie, kiedy robi się ciemno, wraz ze znikającym za horyzontem słońcem niknie także urok naszych ogrodowych kompozycji. Ale wcale nie musi tak być! Wszystko zależy od dobrego planu – dlatego zadbaj o kilka detali i zostań scenografem nocnego spektaklu natury, w którym główną rolę zagra sam księżyc.

Światło i cień

Na rabatach powinny dominować rośliny o jasnych kwiatach i srebrzystych liściach, a także gatunki o ciekawej budowie oraz te wydzielające intensywny zapach po zmroku. Gwiazdą wieczoru jest oczywiście księżyc, ale nie znaczy to, że musisz rezygnować z innych źródeł światła – wręcz przeciwnie. Zadbaj także o błyszczące dekoracje i delikatne, przyjemne dźwięki. Głównym zadaniem księżycowego ogrodu jest pobudzanie wszelkich zmysłów.

W dobrym świetle

- Podświetlone nocą rośliny, fontanny, oczka wodne czy rzeźby wyglądają zjawiskowo. Pamiętaj jednak, by **zachować umiar**.
- Do uwydatniania ważnych punktów, oświetlania wody w stawie czy rozjaśniania wybranych połaci idealnie nadają się **regulowane reflektory, które pozwalają skierować oświetlenie pod odpowiednim kątem** na konkretny punkt.
- Atrakcyjnie wyglądają też **lampy typu słupek**, umieszczone wzdłuż chodnika, w gąszczu roślin lub pośrodku krzewu, oraz światełka ukryte np. pomiędzy kamieniami.
- **Drzewa można podświetlać od dołu** – wówczas uzyskamy interesującą grę światłocienia.
- W przypadku braku podłączenia do sieci energetycznej lub chcąc oszczędnie gospodarować energią, warto zamontować **lampki solarne**, które po pełnym naładowaniu świecą do 8 godzin.
- **Wybieraj modele lamp o IP 44 lub wyższym.** Skrót IP to oznaczenie stopnia ochrony urządzenia przed czynnikami zewnętrznymi: ciałami stałymi i wodą. Pierwsza cyfra określa pyłoszczelność (w skali 0-6), druga – informuje o wodoszczelności (w skali 0-8).

Możesz sięgnąć także po świece. Zachowaj jednak ostrożność, by nie wywołać pożaru.

Wiszące lampy pasują zarówno do ogrodów nowoczesnych, jak i rustykalnych oraz romantycznych.

Zadbaj o możliwość stopniowania oświetlenia w zależności od sytuacji. W wielu przypadkach wystarczą subtelne lampki.

Girlandy świetnie sprawdzają się w miejscach piknikowych. Nadają się także do dekorowania tarasu.

Miękkie światło wydobywające się nocą ze szklarni tworzy niebywałą atmosferę.

Lampy w kąciku wypoczynkowym nie muszą być źródłem mocnego światła – mają raczej tworzyć malowniczy, nocny pejzaż. Takie zadanie świetnie spełniają np. wszelkiego rodzaju lampiony.

Wieczory pełne blasku

- W ogrodzie księżycowym **szczególną rolę odgrywają stylowe dodatki**, dzięki którym po zmroku pojawiają się w nim połyskujące refleksy.
- Szklane lampiony i latarenki rozpościerają subtelne światło niczym świetliki.
- Lustra ustawione pomiędzy roślinami potrafią zwielokrotnić blask księżyca, a przy okazji optycznie powiększyć ogród.
- **Pięknie współgrają także elementy metaliczne**: ocynkowane donice czy stalowe wazony, które wprowadzają do kompozycji eleganckie odbicia światła.
- Zamiast intensywnych kolorów zdecydowanie **lepiej sprawdzają się akcesoria w odcieniach srebra, bieli i te wykonane ze szkła**.
- Sprzymierzeńcem nocnej przestrzeni jest też woda. Wypełnione nią misy odbijają światło niczym lustro. Za sprawą świec czy księżyca nawet mały zbiornik ustawiony na tarasie może zamienić się w zjawiskowo migoczącą taflę.
- Atmosferę dopełniają drobne detale: **szklane kule rozłożone na rabatach, zawieszone na drzewach, połyskujące na wietrze kryształki czy ceramiczne naczynia o perłowym szkliwie**.

Zadbaj o szczegóły: wygodny leżak, ulubioną herbatę w pięknej filiżance i subtelne światło, które pozwolą ci czerpać jeszcze więcej przyjemności z przebywania w swoim własnym, księżycowym raju.

Płomienie świec tlące się delikatnie w ażurowych latarenkach ozdobią przestrzeń bajecznymi wzorami.

Srebrzyste girlandy odbijające światło wyglądają niczym małe księżyce w pełni.

Wieczorem lustro przechwytuje resztki światła, zamieniając się w nastrojowy obraz.

Kaskadę wodną warto otoczyć jasnymi kamieniami, które w świetle księżyca staną się dodatkowym elementem nocnej aranżacji.

Efekt lustra możesz uzyskać, sięgając po metaliczne donice czy wazony. Stylowo prezentują się w nich m.in. hortensje.

Gdy świat wokół cichnie, daj się zachwycić symfonii natury. Niech twoje zmysły ukoi dźwięk falujących na wietrze roślin oraz subtelny szum wody w fontannie.

Baśniowy ogród budzi się po zmroku

Strój wieczorowy

- Jasne rośliny są znacznie łatwiej zauważalne w półmroku niż czerwone czy fioletowe.
- Mogą być widoczne także ciemną nocą, ponieważ **odbijają nawet najdelikatniejsze światło**.
- Dzięki białym oraz pastelowym kwiatom **wydaje się, że wokół jest znacznie jaśniej**.
- Na tle błyszczących, zielonych liści jasne odcienie nabierają wyrazu i sprawiają, że cała kompozycja wygląda dostojniej.

Białe gwiazdy rabat

- **Dalie** w zależności od odmiany tworzą kwiaty w różnych kształtach i kolorach – także jasne. Lubią słoneczne, osłonięte od wiatru miejsca i próchnicze, przepuszczalne gleby. Potrzebują regularnego nawożenia.
- Spośród nieco mniej znanych gatunków dobrze sprawdzają się też **śniedki wątpliwe**. Można je uprawiać na rabatach i w donicach, w słońcu lub półcieniu, w żyznej, przepuszczalnej glebie (najlepiej lekko torfowej).
- Warto posadzić też pnącza, za sprawą których kompozycje stają się bardziej dynamiczne i z każdym rokiem przybierają nieco inny kształt. Polecamy m.in. **powojniki i wiciokrzewy**. Preferują żyzne, umiarkowanie wilgotne gleby.

Białe rośliny najlepiej uprawiać w bliskim sąsiedztwie latarni czy lampionów.

DALIA

ŚNIEDEK

WICIOKRZEW

Co tak cudnie pachnie?

- Gdy ciepło dnia ustępuje chłodniejszemu powietrzu, a zamiast promieni słońca rośliny oświetla blask księżyca, **niektóre z nich intensyfikują swój zapach**.
- Jednym z najbardziej charakterystycznych nocnych aromatów jest **jaśminowiec wonny**, który najlepiej rośnie na umiarkowanie wilgotnych glebach gliniastych.
- **Ogród księżycowy nie może też istnieć bez lewkonii letniej**, o kwiatach zebranych w kłosowate grona, a także niepozornej lewkonii długopłatkowej (tzw. maciejki), która wieczorem otula go silną, słodką wonią.
- **Amatorom słodkich zapachów z pewnością przypadnie do gustu także tytoń ozdobny.** Podobnie jak lewkonie preferuje miejsca słoneczne lub półcieniste oraz żyzne, przepuszczalne, umiarkowanie wilgotne podłoża.
- **Jeśli natomiast wolisz akordy kwietne i cytrusowe, postaw na tuberozę wonną.** Jej zmysłowa woń łączy w sobie nuty jaśminu, konwalii, gardenii i cytryny.
- Nocą wyraźniej czuć również wiciokrzewy, floksy wiechowate, tuberozy i heliotrop peruwiański, a także **ogrodowe klasyki – niektóre odmiany róż i lilii**.

Choć jaśminowce kochają słońce, najbardziej atrakcyjne stają się po zmroku. To jedne z najwspanialszych letnich perfum ogrodu!

Wieczorny spacer między pachnącymi roślinami staje się przyjemnym rytuałem, który koi zmysły i daje chwilę wytchnienia.

Aby zapach mógł swobodnie rozchodzić się po ogrodzie, wyższe gatunki nie mogą przysłaniać niższych roślin, dlatego uprawiaj je w roli tła.

Ogród może wypełnić się świeżymi, słodkimi, a nawet korzennymi aromatami. Wrażliwcy powinni więc zachować umiar i trzymać się jednej gamy zapachowej.

Lewkonia letnia należy do rodziny… kapustowatych! Aby zdrowo rosła, lepiej nie sadzić jej tam, gdzie wcześniej uprawiano rośliny kapustne.

Fot.: Adobe Stock (4); iBulb (2); mat. prasowe/Loberon (2); Shutterstock (12)

Zbadaj swój słuch *bezpłatnie*

BEZ skierowania!

Masz tak wiele do usłyszenia.

Śpiew ptaków o poranku, szum morza w sierpniu, ciepły głos bliskiej osoby.

Zadbaj o swój słuch już dzisiaj i umów się na **bezpłatne badanie słuchu** w Centrum Słuchu Audika.

Wybierz jeden z naszych **600 gabinetów** blisko Ciebie.

Infolinia: tel. 814 714 004
www.audika.pl

Audika

Żyję wśród róż, jak *księżna Czartoryska*

Od dziecka chodziłam z podrapanymi od kolców rękoma, zupełnie mi to nie przeszkadzało. Myślałam tylko, że kiedy już sama będę miała ziemię, stanę się nowoczesną gospodynią – mówi Jolanta Mazurkiewicz z Końskowoli koło Puław.

Wysłuchała: Edyta Urbaniak

Zachwycają kształtem, kolorami, zapachem…

Jak tu pięknie – zachwycają się turyści, kiedy przejeżdżają przez okolice Końskowoli. Dokoła rozpościerają się dywany róż.
– Nie zawsze zdawałam sobie z tego sprawę, że tu jest tak urokliwie bo te widoki, które dziś cieszą moje oczy, wydawały mi się czymś naturalnym. Podobnie jak pola pełne kwiatów – przyznaje Jolanta, która mieszka tu od dziecka.

Róże trzeba traktować bardzo delikatnie.

To jest prawdziwe kwiatowe zagłębie

Końskowola od lat jest znanym w Europie zagłębiem róż. Sprowadziła je tu księżna Izabela Czartoryska. Założyła pierwszy różany ogród, potem powstawały kolejne. W latach 60-tych XX wieku nastąpił prawdziwy boom. Kolejni gospodarze otwierali swoje różane szkółki. Jola również wychowała się wśród tych wspaniałych kwiatów. Uprawiali je jej rodzice.
– Pomagałam w polu, chodziłam z podrapanymi od kolców rękoma, zupełnie mi to nie przeszkadzało. Myślałam tylko, że kiedy już sama będę miała ziemię, stanę się nowoczesną gospodynią – mówi.
Kiedy założyła własną rodzinę, rodzice podarowali jej trochę ziemi, kilka hektarów odziedziczył jej mąż.
– Na części działki posadziliśmy z mężem róże ozdobne, ale mieliśmy też trochę rosnących na dziko odmian jadalnych, z których robiłam konfitury na własne potrzeby. Kilka lat temu zdecydowaliśmy się je wystawić na Festiwalu Produktów Lokalnych w Nałęczowie. Zrobiły prawdziwą furorę! – wspomina z radością Jola.
Wszyscy motywowali ją, żeby wyprodukowała więcej takich pyszności.
– To jednak nie takie proste. Trzeba było zasadzić więcej odpowiednich odmian róży – przyznaje.

Konfitur na sprzedaż nie było można wytwarzać przecież w kuchni. Muszą być spełnione odpowiednie warunki. Trzeba było więc najpierw zbudować małą przetwórnię.

Jolanta i jej córka Ola razem prowadzą różany biznes.

Niczego nie da się przyspieszyć, potrzeba cierpliwości

Kibicowała jej Lokalna Grupa Działania „Zielony Pierścień". To dzięki niej wiedziała, jak uzyskać dotację unijną na taką inwestycję, wypełnić formalności.
– I udało się. Mogłam ruszyć z Manufakturą Różaną. Teraz działamy jako rodzinne gospodarstwo w ramach Rolniczego Handlu Detalicznego, w prowadzenie którego zaangażowała się moja córka Ola – tłumaczy Jolanta.
W wytworzenie każdego słoiczka, mama z córką wkładają całe serce i mnóstwo cierpliwości.
– Wiosną i wczesnym latem chodzimy z Olą, od krzaczka do krzaczka i zbieramy płatki róż. Sierpień i wczesna jesień to czas na zbiory owoców. Do tego nie ma maszyn, wszystko trzeba zrobić delikatnie, żeby nie zniszczyć krzaczków – mówi Jola.
Przy owocach jest więcej pracy niż przy płatkach, bo trzeba je nie tylko zebrać i umyć, ale potem każdy owoc przekroić, wydrążyć środki specjalną malutką łyżeczką. Tu nic nie da się przyspieszyć.
– Z płatków i owoców dzikiej róży wytwarzamy konfitury, ale też musy i syropy. mówi Ola. Cała rodzina jeździ na festiwale produktów regionalnych, jarmarki, kiermasze. – Dbamy też o promocję w internecie. W ten sposób łączymy nowoczesność z tradycją – mówi Ola. Podkreśla, jak ważne jest to, że to produkty lokalne.
– Zachwycamy się smakołykami regionalnymi z innych krajów, a nie doceniamy swoich. A przecież mamy się czym pochwalić – zauważa Ola.
Tak jak jej mama jest nowoczesną gospodynią, która docenia tradycję. Obie cieszą się, że urodziły się w tak cudownym miejscu, dzięki któremu zarabiają na życie.

„Zachwycamy się tym, co robią w innych krajach. A przecież mamy się czym pochwalić"

Fot.: Gabriela Paul/archiwum domowe bohaterki (4)

Rytm zapachu

Ogród z liliami po zmroku pachnie inaczej niż w ciągu dnia. Wówczas ich intrygujący aromat staje się bardziej intensywny. Niektórzy porównują go do połączenia wanilii, miodu i mokrego powietrza po burzy.

Lilie rozgrzane słońcem

Te eleganckie, tajemnicze kwiaty mają wielu entuzjastów. Mogą zdobić ogród przez lata, nie sprawiając problemów – trzeba tylko poznać kilka ich sekretów.

Kochają słońce, ale ich cebule źle znoszą przegrzanie. Mawia się, że lilie powinny mieć „głowę w słońcu, stopy w cieniu". Oznacza to, że **kwiaty potrzebują światła, zaś ziemia wokół roślin powinna pozostawać chłodna i lekko wilgotna**. Z tego względu świetnie czują się w towarzystwie niższych gatunków okrywowych czy lawendy.

Dobry start – dobra przyszłość

Aby lilie rosły stabilnie i lepiej znosiły zimę, **cebule sadzi się szpicem do góry**, na głębokość odpowiadającą trzykrotności ich wysokości (zwykle ok. 15 cm). Z czasem wytwarzają małe cebule przybyszowe, dzięki którym na rabacie pojawiają się coraz większe kępy kwiatów.

Podlewaj z umiarem

Lilie nie przepadają za stojącą wodą. **Nadmiar wilgoci jest dla nich groźniejszy niż krótkotrwała susza**, bo może prowadzić do gnicia cebul, jeszcze zanim roślina wypuści pędy. W pobieraniu wody i składników odżywczych z podłoża niektórym okazom dodatkowo pomagają tzw. korzenie łodygowe, które mogą wyrastać z części łodygi znajdującej się w ziemi. To kolejny argument przemawiający za głębokim sadzeniem – potrzebne jest miejsce nie tylko nisko pod ziemią, ale też tuż pod powierzchnią.

Dokarm, kiedy o to proszą

Lilie rosnące w odpowiednich warunkach mogą radzić sobie bez regularnego nawożenia. Jeśli jednak **słabo rosną, mają blade lub żółknące liście i tworzą małe bądź nieliczne kwiaty**, to znak, że potrzebują wsparcia. W sezonie zasila się je preparatami wieloskładnikowymi o zmniejszonej zawartości azotu. Zwykle zaleca się przynajmniej trzy dawki: przed kwitnieniem na początku czerwca, w trakcie kwitnienia i po nim (aby cebule zgromadziły składniki na kolejny sezon).

Lilia azjatycka ma intensywnie wybarwione płatki z ciemnymi cętkami. Jej cebule zimują w gruncie.

Liliię hymenocallis sadzi się, gdy minie ryzyko przymrozków. Szyjka cebuli może lekko wystawać ponad powierzchnię ziemi.

Lilia złotogłów występuje naturalnie m.in. w Sudetach i Karpatach. Jej nakrapiane kwiaty wyrastają na długich szypułkach.

Lilie drzewiaste mogą osiągać nawet 2,5 m, tworząc na każdym pędzie aż 10 kwiatów o średnicy 20 cm!

Jak je przycinać, by zachwycały przez lata?

Zabieg ten ma ogromny wpływ na kondycję roślin i kwitnienie w kolejnym sezonie.

- Lilie doskonale **nadają się do wazonu**. Pięknie prezentują się zarówno w pojedynkę, jak i w bukietach. Ciesz się zatem ich widoki em w salonie, ale... nie szkodź roślinom na rabacie!
- Ścinając kwiaty do domu, **nie usuwaj całej łodygi**. Zostaw przynajmniej 1/3 pędu z liśćmi, by roślina mogła się zregenerować.
- Gdy płatki lilii rosnących w ogrodzie zaczynają więdnąć i opadać, **zetnij sam kwiatostan**. Dzięki temu roślina nie będzie tracić energii na tworzenie nasion, a pozostawiona łodyga nadal może odżywiać cebulę.
- Nie usuwaj również liści, dopóki są zielone, ponieważ magazynują składniki, które będą potrzebne cebuli na kolejny sezon.

Wysokie lilie warto podpierać tyczkami, aby ułatwić im podtrzymywanie ciężkich kwiatów oraz zapobiec wykrzywianiu się łodyg.

Istnieją białe, żółte, pomarańczowe, czerwone, różowe i fioletowe, a nawet bordowe i prawie czarne odmiany lilii. Ich płatki mogą być wielobarwne – pokryte kropkami, cieniami i pasemkami.

Przestrzeń pełna kwiatów

Lilie można uprawiać w różnych częściach ogrodu. Dobrze rosną też w donicach, lecz pojemniki powinny mieć min. 30-40 cm wysokości. Aby zachować właściwą wilgotność ziemi, wzbogać ją gliną.

Krótko przycięte lilie doskonale komponują się z egzotyczną gloriozą i kulistym kwiatostanem hortensji.

Rośliny w plecionych osłonkach stworzą iście wakacyjny klimat.

✓ **ZJAWISKOWE RABATY.** Lilie stanowią wymarzone towarzystwo dla wielu roślin jednorocznych oraz bylin. Są idealnym otoczeniem dla niebieskich i purpurowych szałwii czy astrów. Stanowią też odpowiednie tło dla funkii. Pięknie prezentują się w pobliżu krzewów liściastych oraz gatunków iglastych, które wymagają nieco więcej wilgoci.

✓ **POZYSKAJ NOWE KWIATY.** Lilie można samodzielnie rozmnażać! Gdy zakończą kwitnienie, wykop cebulę, oczyść i usuń uszkodzone, zewnętrzne płatki. Następnie oderwij kilka łusek, po czym włóż je do worka z ziemią kokosową i perlitem. Zawiąż torbę, potrząśnij nią i schowaj na 6 tygodni do przewiewnej szafki. Gdy na łuskach pojawią się cebule, posadź je w osobnych pojemnikach, przykryj warstwą ziemi i umieść w niezagrożonej mrozem szklarni.

✓ **GDY COŚ JE PODGRYZA.** Na roślinach może pojawić się poskrzypka liliowa. Dorosłe osobniki, mające postać czerwonych chrząszczy, tworzą dziury w pędach i w pąkach kwiatowych, przez co lilie nie kwitną lub ich kwitnienie jest słabe. Ważne jest regularne oglądanie upraw i ręczne usuwanie chrząszczy oraz ich czerwonawobrązowych larw i owalnych, czerwonawych jaj. Jeśli szkodników jest bardzo dużo, można sięgnąć po środki owadobójcze, np. Polysect.

Fot.: Adobe Stock (4); Heinrich Bauer Verlag KG; iBulb; Shutterstock (3)

/costwaypl /costway.pl

COSTWAY

Porządki w ogrodzie tylko

z Costway.pl

Wakacje w strefie cienia

Latem na ogrodowej scenie pierwsze skrzypce grają te miejsca, gdzie słońce tylko dyskretnie zagląda, a nie rządzi.

Sielski duet czy urok samotności?

Dwa leżaki i **stara jabłonka lub romantyczna, srebrzysta brzoza** – to wystarczy, by cieszyć się cieniem i spokojem z kimś bliskim! Obok można postawić stoliczek lub wiklinowy kosz z butelką lemoniady. A jeśli marzysz o chwili samotności, do przyjemnego relaksu idealnie sprawdzi się hamak rozpięty między drzewami w sadzie lub leśnym zakątku w ogrodzie.

W objęciach zasłon i liści

Ażurowa altana otulona jasnymi zasłonami, bluszczem i miękkim światłem zaprasza na leniwe śniadanie, romantyczne popołudnie czy radosne spotkanie z przyjaciółmi. Białe ławki i krzesła, **kwiaty w donicach oraz zieleń zaglądająca z każdej strony** sprawiają, że każdy, kto tu usiądzie, poczuje się błogo i swobodnie – jak w letnim salonie, do którego chce się wracać przez całe wakacje.

Moja rajska wyspa

Oryginalny, wiszący fotel pleciony z morskiej trawy, zawieszony pod daszkiem stylizowanym na hawajską chatkę, przeniesie cię myślami na tropikalny urlop, zamieniając ogród w najpiękniejszy kurort świata. To doskonałe miejsce na przyjemny relaks w cieniu: wystarczy usiąść, lekko się zakołysać i pozwolić, by czas na chwilę zwolnił… Wśród bujnej zieleni pięknie odnajdą się **rośliny kochające ciepło, np. zatopione w paprociach storczyki w doniczkach.**

Dach utkany z pnączy

Pergola porośnięta kwitnącymi pnączami tworzy nad głową przyjemny, zielony baldachim, który łagodzi ostre słońce i daje naturalny cień. **Fioletowe powojniki, róże pnące, wiciokrzewy czy hortensje pnące** mogą zmieniać jej wygląd przez cały sezon – raz dodając koloru, innym razem zapachu i bujnej zieleni. W tle dobrze odnajdzie się też winobluszcz, który zapewni dekoracyjne liście nawet poza okresem kwitnienia. Dzięki temu pod pergolą robi się kameralnie, świeżo i znacznie chłodniej.

Szumiąca weranda

Pod zielonym sklepieniem liści można stworzyć letnią jadalnię. Przed wejściem posadź dwa drzewka, zachowując między nimi odstęp ok. 2 m. Ich korony z czasem połączą się nad stołem jak naturalny dach. Taki baldachim można regularnie przycinać, aby dawał cień i nie zabierał zbyt dużo miejsca. Dobrze sprawdzą się **buk, klon polny lub grab na wysokim pniu. I**ch korony łatwo formować, są gęste i efektowne. Nie będą też zaśmiecać stołu i terenu wokół.

Sekretny zakątek

Nawet na niewielkiej działce można „wykroić" kawałek azylu. Zwykła drewniana ławka, prosty stolik, miękkie poduchy – cóż więcej potrzeba? Pamiętaj, by do cienia wybierać rośliny, które dobrze znoszą takie warunki: **hosty, żurawki, naparstnice, begonie bulwiaste, niecierpki czy uczep**.

Pobujać się w obłokach…

W zacienionym zakątku ogrodu, na tarasie albo większym balkonie wystarczy wygodny fotel bujany, miękkie poduszki i kilka naturalnych dodatków, by stworzyć miejsce idealne do odpoczynku. **Plecionki, kosze, pled i zieleń w donicach** dodają lekkości, a cień od ściany, drzew lub zadaszenia chroni przed słońcem. Nic, tylko usiąść tu na dłuższą chwilkę...

Sjesta po grecku

Winorośl porastająca taras to zupełnie wystarczający pretekst, by urządzić pod nią miejsce do biesiadowania. Całość uzupełnią naturalne tkaniny oraz lawenda czy oleander. Niebieskie meble i donice z terakoty sprawią, że poczujemy się jak… na greckim weselu!

Fot.: Shutterstock / wyłączna licencja Mam Ogród (3), Adobe Stock (4), HBV Interior, Materiały prasowe (3)

Urządź sobie biwak!

Namiot to cień i miłe wspomnienia wakacyjnych wyjazdów. Nie musi być kupny – wystarczy **większe płótno przerzucone przez rozciągnięty sznur**, koc na trawie, kosz piknikowy i kilka letnich drobiazgów. Warto także zadbać o efektowne oświetlenie, wówczas i wieczorem miło spędzimy tu czas.

Tutaj sny będą bajeczne

Była jadalnia, był salon, **czas na romantyczną ogrodową sypialnię**! W zacienionym miejscu pod drzewami możesz ustawić lekkie metalowe łóżko, przykryć je białą pościelą i otoczyć koszami pełnymi kwiatów. Tu nawet krótki odpoczynek ma smak i zapach wakacji, a sen przychodzi wraz z kojącym szelestem liści.

REKLAMA

Kilku rzeczy

JESTEM PEWNA

Że moje życie jest równie ciekawe co 30 lat temu. Że wciąż mam mnóstwo planów i marzeń. I że wspiera mnie w nich Acard.

Acard®
Acidum acetylsalicylicum

Mam pewność

30 LAT DOŚWIADCZENIA*

polpharma

Acard, Acard 150 mg. Skład i postać: Każda tabletka dojelitowa zawiera odpowiednio 75 mg (Acard) lub 150 mg (Acard 150 mg) kwasu acetylosalicylowego. **Wskazania:** Choroba niedokrwienna serca oraz wszelkie sytuacje kliniczne, w których celowe jest hamowanie agregacji płytek krwi: zapobieganie zawałowi serca u osób dużego ryzyka, świeży zawał serca lub podejrzenie świeżego zawału serca, niestabilna choroba wieńcowa (Acard 150 mg: po przebytym epizodzie niestabilnej choroby wieńcowej), prewencja wtórna u osób po przebytym zawale serca, stan po wszczepieniu pomostów aortalno-wieńcowych, angioplastyce wieńcowej, zapobieganie napadom przejściowego niedokrwienia mózgu (TIA) i niedokrwiennego udaru mózgu u pacjentów z TIA, po przebytym udarze niedokrwiennym mózgu u pacjentów z TIA, u osób z zarostową miażdżycą tętnic obwodowych, zapobieganie zakrzepicy naczyń wieńcowych u pacjentów z mnogimi czynnikami ryzyka, zapobieganie zakrzepicy żylnej i zatorowi płuc u pacjentów długotrwale unieruchomionych, np. po dużych zabiegach chirurgicznych jako uzupełnienie innych sposobów profilaktyki. Decyzję o rozpoczęciu leczenia kwasem acetylosalicylowym i stosowanej dawce powinien podjąć lekarz. **Podmiot odpowiedzialny:** Zakłady Farmaceutyczne Polpharma S.A. ChPL Acard: 2025.02.05. Acard 150: 2025.02.05. *** Lek Acard jest na rynku od 30 lat.** ACRD/2026/2055

TO JEST LEK. DLA BEZPIECZEŃSTWA STOSUJ GO ZGODNIE Z ULOTKĄ DOŁĄCZONĄ DO OPAKOWANIA. NIE PRZEKRACZAJ MAKSYMALNEJ DAWKI LEKU. W PRZYPADKU WĄTPLIWOŚCI SKONSULTUJ SIĘ Z LEKARZEM LUB FARMACEUTĄ.

Fioletową mgiełkę drobnych, ażurowych kwiatów na długich, cienkich pędach możesz uzyskać, uprawiając nie tylko lawendę, ale też szałwię, kocimiętkę czy perowskię. Wybierz jeden z gatunków lub posadź je razem, by cieszyć się spójną kolorystycznie, aromatyczną rabatą.

O tych, których *susza nie wzrusza*

Brak wody bywa wyzwaniem dla roślin – na szczęście nie dla wszystkich! Poznaj gatunki, które nie potrzebują wiele, by zachwycać bujnym wzrostem i obfitym kwitnieniem.

Suche podłoże jest wymagające pod względem podlewania, ale istnieje cała gama roślin, które świetnie się w nim rozwijają.

Gleba to podstawa

Standardowo suche podłoże jest lekkie i piaszczyste. Kopanie w nim to przyjemność, lecz podlewanie okazów rosnących w takich warunkach niestety nie jest już takie proste – woda szybko spływa w dół. **Suchy mikroklimat mogą mieć także gleby żyzne,** wyeksponowane na silne porywy wiatru, który w oka mgnieniu pozbawia ziemię wody. W takich warunkach trudno jest wytworzyć warstwę próchniczą, więc zaleca się ściółkowanie.

Rabaty preriowe

Nic dziwnego, że tego typu nasadzenia stały się tak popularne. Są nie tylko odporne na niedobór wody, ale też niezbyt angażujące w pielęgnacji. Dbanie o nie polega głównie na ścinaniu suchych części wiosną – przez resztę sezonu radzą sobie same. Poza tym są dekoracyjne nie tylko wiosną i latem, ale również jesienią i zimą. Zasuszone kwiatostany odpornych ostnic, lawendy, mikołajków, rudbekii czy szałwii tworzą malowniczy spektakl, który ożywa pod wpływem wiatru. **Nie bój się więc uprawiać roślin w suchym podłożu – wybierz tylko odpowiednie gatunki.**

Gorące lato im niestraszne!

Rabata spragniona słońca – nie wody

Postaw na kwitnące rośliny, które nie boją się letnich upałów i długich okresów bez deszczu.

Wszystkie te gatunki mają małe wymagania i doskonale rosną także w donicach.

Upajające szałwie

Aby wydłużyć ich barwny spektakl, usuwaj przekwitłe kwiatostany. Szałwia omszona potrzebuje wody tylko po posadzeniu i w czasie długich upałów. Szałwię omączoną (na zdj.) warto regularnie (ale oszczędnie) podlewać.

Rozchodnik okazały

Ta kępiasta bylina późnym latem przykuwa wzrok gąszczem kwiatów w odcieniach różu, bieli lub zieleni. Im więcej słońca do niej dociera, tym intensywniej wybarwia liście i bardziej obficie kwitnie. Osiąga 40-50 cm wysokości.

Niezawodne wilczomlecze

To zróżnicowana grupa roślin idealnych na suche i kamienne rabaty. Wilczomlecze świetnie radzą sobie na glebie piaszczystej, ilastej, a nawet żwirowej. Potrzebują lekkiego, przepuszczalnego podłoża i sporo słońca.

Ostnica cieniutka

Żaden odsłonięty, słoneczny ogród nie może się obejść bez majestatycznie kołyszącej się na wietrze trawy ozdobnej! Ostnica z pióropuszami srebrzystych kwiatów to doskonała propozycja na ubogie, przepuszczalne gleby.

Zawciąg nadmorski

Słoneczne, nadbrzeżne ogrody, skalniaki oraz frontowe części odsłoniętych rabat o ubogim, dobrze przepuszczalnym podłożu to idealne miejsce dla tej zimozielonej, gęstej byliny o wąskich liściach i różowych kwiatach.

Sposoby na brak wody

Nie każdy chce uprawiać wyłącznie rośliny kochające suszę. Dlatego, aby zatrzymać wilgoć w podłożu, warto je ściółkować, wzbogacać kompostem i okładać dolne partie roślin płaskimi kamieniami.

Wyjątkowe mikołajki

Poszczególne gatunki i odmiany wyróżniają się stalowoniebieskimi, fioletowymi, białymi lub szarozielonymi, kolczastymi kwiatostanami. Ta wyjątkowo efektowna roślina sprawdza się także w suchych bukietach.

Maczek kalifornijski

Pozwala łatwo uzyskać morze białych, pomarańczowych, żółtych czy czerwonych kwiatów. Maczek wysiany wiosną do gruntu kwitnie od połowy do końca lata. Można też wysiać go na początku wakacji, ale wówczas kwitnie krócej.

Fot.: Adobe Stock (5); Shutterstock (3)

Piękno łąki ukryte w bukiecie

Coraz rzadszy to widok – ukwiecone łąki. Gdy się na nie natkniesz, zabierz do domu pęk kwiatów, np. delikatne rumianki o złotych środkach, splatające się z fioletową wyką i koronkową dziką marchwią. Niech między nimi połyskują kłosy zbóż, tworząc lekką kompozycję pełną słońca i beztroskiego uroku letnich dni. Aby bukiet dłużej się utrzymał, **zbieraj kwiaty w fazie lekkiego rozkwitu, nie w pełni rozwinięte**.

Dzikie kwiaty, *sielski dom*

Naturalne, delikatne i pełne koloru wprowadzają wokół lekkość, której nie da się zaplanować ani uporządkować. Ciesz się tą uroczą swobodą w mieszkaniu i ogrodzie.

Wianek z letnich marzeń

To wspomnienie naszego dzieciństwa doskonale wpisuje się w modny styl DIY, czyli zrób to sam. Zerwij barwne dzwonki, koniczyny, firletki oraz krwawniki czy dziką marchew i stwórz wianek delikatny jak ulotne, dziecięce marzenia. **Trzymaj go z dala od wilgoci i ciepła**, możesz go też ususzyć w cieniu. Suchy wianek warto utrwalić lakierem do włosów.

Zmysłowy ogród w rytmie slow

Łąki kwietne to hit ostatnich lat. Kwiaty polne wprowadzą do ogrodu lekkość i niepowtarzalny urok. Na nieuporządkowanych, nieco dzikich rabatach świetnie wyglądają fioletowe kule czosnku ozdobnego nad lawendą i szałwią, a między nimi nagietki i maki. **Aby się przyjęły, wysiej je na przepuszczalnej glebie**, najlepiej wiosną lub jesienią. Uprawiaj je w słońcu, bez nadmiaru nawożenia – lubią ubogie warunki.

Smak swobodnej elegancji

Majestatyczne łubiny w odcieniach fioletu i różu wyglądają jak naturalne rzeźby – lekkie, a jednocześnie spektakularne. Tworzą dekorację, która sama w sobie buduje klimat letniego przyjęcia w plenerze. **Pamiętaj, by łubiny ścinać rano i od razu wstawić je do chłodnej wody.** Usunięcie dolnych liści ograniczy rozwój bakterii i pozwoli dłużej cieszyć się ich świeżością.

Lipcowy kosz pełen słońca

W wiklinowym koszu splatają się pomarańczowe cynie, złocisty wrotycz i delikatne baldachy dzikiej marchwi. Między nimi rozkwitają zaś rumianki, krwawnik i nawłoć, tworząc ciepłą, energetyczną kompozycję. Tak wygląda lato! Gatunki te na rabatach potrzebują słońca. Nie lubią ciężkiej, stale mokrej ziemi – lepiej znoszą przesuszenie niż przelanie. Aby dłużej zachowały świeżość w domu, **ścinaj je wcześnie rano, gdy są najlepiej nawodnione**. Po przyniesieniu do mieszkania oberwij większość liści i od razu wstaw do czystej, chłodnej wody. Gotową kompozycję ustaw w jasnym, ale nie nasłonecznionym miejscu, z dala od przeciągów. **Wodę zmieniaj codziennie, a co 1-2 dni lekko przycinaj końcówki łodyg.**

Fot.: Adobe Stock (5)

Niech zagrają nam *dzwoneczki*

Nie wypełnią ogrodu dźwiękami muzyki, lecz mimo to stworzą niezwykle romantyczny nastrój. Szlachetny fiolet w połączeniu z betonem i kamieniami daje też wrażenie przyjemnego chłodu…

Zderzenie dwóch światów

Delikatne dzwonki są nieodzownym elementem skalniaków – **można je uprawiać zarówno w gruncie, jak i w donicach ustawionych wśród kamieni**. W pojemnikach wyjątkowo dobrze radzą sobie dzwonki karpackie, drobne i dalmatyńskie (na zdj.), a w uprawie domowej – dzwonek równolistny. Choć rozmaite gatunki różnią się pokrojem, kolorem i kształtem kwiatów, te ostatnie zawsze zachowują charakterystyczną, kielichowatą formę. I za to je kochamy!

Bukiety dźwięczące kolorem

Wysokie dzwonki ogrodowe, takie jak np. 'Champion Lavender' (na zdj.), doskonale czują się na rabatach, łąkach kwietnych i w wazonach. Aby ścięte kwiaty zdobiły dom jak najdłużej, **przed włożeniem ich do wody przytnij łodygi pod kątem i usuń dolne liście**.

Wulkan kwiatów

Najlepiej sadzić je w prostych pojemnikach bez zbędnych zdobień, które odciągałyby uwagę od uroczych dzwonków. Odmiany, których pędy z czasem będą się pokładać, świetnie prezentują się w wyższych doniczkach lub wiszących koszach.

Podwójna oprawa

Kwiaty te **pasują niemal do każdego stylu: od rustykalnego, aż po nowoczesny minimalizm**. Nic też nie stoi na przeszkodzie, by komponować je z rozmaitymi materiałami: drewnem, wikliną, szkłem, ceramiką, kamieniem czy betonem. Można to robić nawet równocześnie, umieszczając doniczki z dzwonkami w dodatkowych pojemnikach.

Wakacyjny flirt barw

Dzwonki występują też w odcieniach bieli, różu, niebieskości i błękitu. Aby stworzyć nieco bardziej charakterną kompozycję, posadź kilka różnych odmian w większej donicy, np. betonowej. **Oprócz dobrze przepuszczalnej gleby przyda im się warstwa drenażu oraz regularne podlewanie, usuwanie przekwitających kwiatów i delikatne nawożenie.** Taki kolorowy, balkonowy romans może trwać nawet przez całe lato!

Fot.: Adobe Stock; mat. prasowe (4)

TO PRAWDA czy MIT?

Na zielonej

Przepis na idealny trawnik? Anglicy powiedzą, że to proste: regularne koszenie przez… 300 lat. Na szczęście to tylko żart – nie potrzeba aż tyle czasu. Samo koszenie jednak nie wystarczy!

Zraszacze obrotowe to sprawdzony sposób, by porządnie nawilżyć murawę. Nawodnią ją równomiernie i niemal bez twojego udziału. Najlepiej włączać je wieczorem.

1 Podlewa się codziennie?

Częste, delikatne podlewanie to mit, zresztą bardzo niekorzystny dla murawy. Takie nawadnianie sprawia, że trawa wykształca płytki system korzeniowy tuż pod powierzchnią gruntu, a przez to staje się bardziej podatna na suszę. **Lepiej nawadniać murawę rzadziej, ale obficiej**: 1-2 razy w tygodniu, zużywając 10-15 l wody na każdy metr kwadratowy trawnika. Chodzi o to, aby woda wniknęła na 10-15 cm, zmuszając rośliny, by sięgnęły głębiej korzeniami.

2 Trzeba strzyc na krótko?

Koszenie „na jeżyka" uchodzi za sprawdzony sposób, by trawa rosła wolniej. I poniekąd tak się dzieje, bo zbyt niskie cięcie (poniżej 3-4 cm) osłabia darń, zmuszając ją do nadmiernego wysiłku w celu odtworzenia liści. Jednak **radykalnie skracana trawa nie tylko nie będzie ozdobą ogrodu, ale też zrobi przestrzeń dla chwastów**, które bezwzględnie wykorzystają każde wolne miejsce. Jeśli chcesz tego uniknąć, jednorazowo ścinaj maksymalnie 1/3 wysokości trawy.

trawce

Trawnik z rolki można zakładać przez cały rok, lecz przez pierwsze 2-3 tygodnie nie powinno się po nim chodzić. Pełną wytrzymałość osiąga dopiero po miesiącu, gdy korzenie wrosną w grunt.

3 Siać można tylko wiosną?

Wbrew popularnej opinii wiosna wcale nie jest najlepszą porą na zakładanie trawnika. **Przełom lata i wczesna jesień (koniec sierpnia i wrzesień) to z reguły lepszy termin.** Ziemia jest wtedy wciąż nagrzana po letnich upałach, co radykalnie przyspiesza kiełkowanie nasion. Do tego noce stają się wilgotne, a wilgoć jest trawie potrzebna na każdym etapie rozwoju. Koniec sezonu to także mniejsza konkurencja ze strony rozsiewających się jednorocznych chwastów.

4 Grabić po każdym koszeniu?

Kto by się tak męczył! Tym bardziej, że naprawdę wcale nie jest to konieczne. **Drobno pocięte (zmulczowane) ścinki warto pozostawiać na murawie.** Dlaczego? Trawa w 80% składa się z wody, a podczas rozkładania źdźbeł uwalnia się azot. To oznacza, że ścinkipo koszeniu pomagają utrzymać wilgoć w podłożu i naturalnie zasilają trawę. Z tego względu nowoczesne kosiarki mają funkcję mulczowania, która sprawia, że grabie można zostawić w schowku.

5 Wapnem w mech?

Pojawienie się mchu na trawniku nie powinno być automatycznym sygnałem do sięgnięcia po wapno. Owszem, zielony porost pojawia się na zakwaszonych glebach, a wapno skutecznie zmniejsza kwasowość – ale nie zawsze to ona jest przyczyną kłopotów. Mchy lubią rosnąć też w miejscach mocno zacienionych oraz tam, gdzie gleba jest ciężka, zbita i wilgotna. Możliwe też, że podłoże zostało wyjałowione i brakuje w nim azotu. Na te bolączki wapno nie pomoże.

W czasie upałów warto poddać się modzie na niekoszenie – wyjdzie to na zdrowie i tobie, i murawie. Wówczas trawa lepiej zniesie dokuczliwe gorąco i suszę, a ty zyskasz czas, by cieszyć się urokami lata.

Fot.: Adobe Stock (3)

Wokół oczka warto sadzić gatunki o naturalnym, swobodnym pokroju.

Aranżujemy rabatę nad wodą

Te gatunki stworzą wokół ogrodowej sadzawki żywą, kolorową ramę jak z najlepszego obrazu!

Aby zbiornik wodny w ogrodzie był atrakcyjny, niezbędna jest dobrze dobrana i przemyślana oprawa z roślin.

Oczko bez zieleni i kwiatów wydaje się puste!

Staw potrafi odmienić każdy ogród. Sama woda wprowadza do niego niepowtarzalny klimat, lecz warto zadbać również o jej wyjątkowe otoczenie. **Posadzone wokół oczka rośliny pozwolą stworzyć naturalne przejście między zbiornikiem a pozostałą częścią ogrodu.** Kwitnące aranżacje przy brzegu z oczywistych względów podnoszą walory estetyczne oczka, a do tego pomagają zamaskować folię lub obrzeża, stabilizują glebę i tworzą przyjazne warunki dla ptaków czy owadów.

Słoneczna rabata w półcieniu

Staw zwykle zakłada się w nieco zacienionym, chłodniejszym miejscu, gdyż w takich okolicznościach można liczyć na większą naturalną wilgotność, która jest dobra dla ekosystemu sadzawki. Planując rabatę nad sadzawką, **lepiej wybierać rośliny, które nie potrzebują bezpośrednich promieni słońca** – nie oznacza to jednak, że ich kwiaty nie mogą przyjmować słonecznych barw! Przy oczku świetnie wyglądają wszelkiego rodzaju żółcie i pomarańcze, które warto dopełnić kontrastowymi odcieniami różu, niebieskości czy fioletu.

1 Mozga trzcinowata to trawa o ostro zakończonych, zielono-białych, paskowanych liściach. W dość krótkim czasie potrafi stworzyć bujne kępy. Osiąga 1-3 m wysokości.

2 Dereń świdwa zdobi ogród zielonymi liśćmi i białymi kwiatami. Pod koniec lata pojawiają się na nim owoce, jesienią liście stają się czerwone, a zimą czerwienieją pędy.

3 Krwawnica pospolita przyciąga pożyteczne owady. Lubi żyzne i próchnicze gleby, ale radzi sobie też w ubogim podłożu, o ile jest odpowiednio wilgotne.

4 Tojeść kropkowana kwitnie od czerwca do sierpnia, osiągając 80-100 cm wysokości. Tworzy liczne, podziemne rozłogi, więc może być bardzo ekspansywna.

5 Języczka pomarańczowa to mrozoodporna bylina o dekoracyjnych liściach i koszyczkowatych kwiatach. Dorasta do 150 cm. Preferuje cień i żyzne, gliniaste podłoże.

6 Knieć błotna, nazywana kaczeńcem, to niska bylina wytwarzająca błyszczące liście oraz drobne, żółte kwiaty. Najlepiej czuje się na słonecznym, stale podmokłym stanowisku.

Przeczytaj, zanim zaczniesz uprawę

Wymagania roślin. Większość okazów, które wybiera się do obsadzania zbiorników, to gatunki, które od słońca wolą cień lub półcień i preferują żyzne, wilgotne podłoże. Przed sadzeniem do gleby warto dodać torf odkwaszony, a jeśli ziemia jest piaszczysta – dawkę próchnicy.

Gatunki do zadań specjalnych. W pobliżu oczka można uprawiać rośliny lubiące wilgotną glebę, ale nie wszystkie poradzą sobie w podłożu zalanym wodą (mogą gnić i zamierać). W tzw. strefie bagiennej dobrze czują się m.in. knieć błotna, pełnik europejski, kosaciec żółty czy tatarak.

Zadbaj o piętrowość. Niech rosnące wokół sadzawki różnorodne gatunki tworzą spójną całość. Niskie rośliny okrywowe dobrze prezentują się na tle wysokich bylin o kolorowych kwiatach, szumiących traw ozdobnych oraz domykających kompozycję drzew i krzewów.

Udekoruj wodę. Doskonałym dopełnieniem nadbrzeżnej rabaty są gatunki rosnące w samym stawie, np. kwitnące grzybienie (tzw. lilie wodne), grążele żółte i czermienie błotne. Spośród gatunków liściastych szczególnie polecamy babkę wodną czy salwinię pływającą.

Fot.: Adobe Stock (5); materiały redakcyjne/Al; Shutterstock

Owocowa *eksplozja lata*

Rubinowe wiśnie, słodkie morele pachnące maliny… Zamknięte w cieście smakują ją jak beztroskie, wakacyjne dni.

Drożdżówka sadownika

Czas przygotowania: 65 minut
Porcje: 20 Stopień trudności: średni

SKŁADNIKI: • 175 ml mleka • 135 g cukru • 3 jajka • 20 g drożdży • 375 g mąki • 75 g masła • 300 g masy marcepanowej • 400 g czerwonych porzeczek • 250 g borówek • 500 g moreli • 125 g konfitury morelowej

PRZYGOTOWANIE:

1 Mleko lekko podgrzej, rozpuść w nim drożdże i 60 g cukru. Żółtka oddziel od białek. Mąkę połącz z zaczynem, i żółtkami, wyrabiaj 3 minuty. Dodawaj kawałki masła i wyrób elastyczne ciasto. Odstaw na godzinę do wyrośnięcia. Marcepan zetrzyj. Białka ubij, wsypując pozostały cukier. Na końcu delikatnie połącz pianę z białek z marcepanem. Porzeczki oderwij od gałązek. Morele pokrój w cienkie plasterki.

2 Wyrośnięte ciasto ponownie zagnieć. Blachę wyłóż pergaminem. Spód wylep ciastem. Wierzch posmaruj kremem marcepanowym. Owoce równomiernie rozłóż na kremie. Piecz 35 minut w 180°C. Od razu po wyjęciu wierzch posmaruj konfiturą.

Puszyste ciasto pełne owoców z działki – czy może być lepszy pretekst do wypicia kawy z sąsiadką?

Taki sernik potrafi poprawić humor już po pierwszym kęsie. A potem trudno sobie odmówić kolejnego.

Sernik na spodzie czekoladowym

Czas przygotowania: 105 minut
Porcje: 12 Stopień trudności: średni

SKŁADNIKI: • **150 g mąki pszennej** • **30 g gorzkiej czekolady** • **20 g kakao** • **100 g masła** • **200 g cukru** • **3 jajka + 1 żółtko** • **30 g mąki ziemniaczanej** • **500 g czerwonych porzeczek** • **450 g mielonego tłustego twarogu** • **150 g serka mascarpone** • **150 g śmietany 36%** • **1 cukier waniliowy**

PRZYGOTOWANIE:

1 Czekoladę zetrzyj, wymieszaj z mąką oraz kakao. Dodaj 50 g cukru oraz masło i 2 łyżki zimnej wody. Zagnieć ciasto. Tortownicę (26 cm) wyłóż pergaminem, wylep ciastem, formując niewielki rant. Wstaw do lodówki na 30 minut.

2 Porzeczki umyj, oderwij od gałązek i wymieszaj z 10 g mąki ziemniaczanej. Utrzyj jajka ze 150 g cukru i cukrem waniliowym. Miksując, dodaj twaróg i mascarpone oraz resztę mąki ziemniaczanej i śmietanę. Wmieszaj 2/3 porzeczek. Masę wyłóż na spód. Posyp resztą owoców. Piecz 45 minut w 180°C. Dowolnie udekoruj.

Zapiekanka wiśniowa z kaszy manny

Czas przygotowania: 40 minut
Porcje: 6 Stopień trudności: średni

SKŁADNIKI: • 600 g wiśni bez pestek • 1 l mleka • 150 g kaszy manny • 1 cukier waniliowy • 50 g zimnego masła • 3 jajka • sól • 3 i 1/2 łyżki brązowego cukru • 2-3 łyżki płatków migdałowych • mielony cynamon

PRZYGOTOWANIE:

1 Mleko wlej do garnka, zagotuj ze szczyptą soli, 2 łyżkami cukru, cukrem waniliowym oraz 1/2 łyżeczki cynamonu. Wsyp kaszę mannę. Ciągle mieszając, gotuj 2-3 minuty. Odstaw do wystudzenia. Jajka rozbij, oddziel żółtka od białek. Żółtka zmiksuj z kaszą manną. Białka ubij na sztywno. Pianę z białek delikatnie wmieszaj do kaszy z żółtkami.

2 Formę do zapiekania posmaruj połową masła. Na spodzie rozsmaruj połowę masy z kaszy i rozłóż wiśnie. Przykryj resztą masy. Wierzch zapiekanki posyp pozostałym cukrem i płatkami migdałowymi. Pozostałe zimne masło pokrój na kawałeczki i rozłóż je równomiernie na całej zapiekance. Piecz przez 20 minut w temp. 200°C.

Placek orzechowy morelami i śliwkami

Czas przygotowania: 70 minut
Porcje: 16 Stopień trudności: średni

SKŁADNIKI: • po 100 g orzechów włoskich i mielonych migdałów • 475 g mąki • 350 g masła • 1 jajko • 150 g cukru • 50 g cukru pudru • po 500 g moreli oraz śliwek • 300 g dżemu z moreli • 1 l lodów waniliowych

PRZYGOTOWANIE:

1 Owoce umyj, rozetnij, wyjmij pestki. Orzechy lekko zrumień na suchej patelni, przestudź i posiekaj. Utrzyj 200 g masła z cukrem pudrem i jajkiem. Dodaj mielone migdały i 250 g mąki. Blachę wyłóż pergaminem. Zagnieć ciasto, wylep nim spód blachy. Schładzaj 30 minut. Z reszty mąki i masła, cukru i orzechów zagnieć kruszonkę. Włóż ją do lodówki.

2 Schłodzony spód ponakłuwaj gęsto widelcem. Piecz 15 minut w temp. 180°C. Ciasto wyjmij z piekarnika, posmaruj dżemem. Ułóż ciasno obok siebie pokrojone na kawałki owoce. Posyp je kruszonką. Piecz w tej samej temperaturze 35-40 minut. Ciepły placek pokrój na kwadraty. Podaj z lodami.

Tarta malinowa z kruszonką

Czas przygotowania: 65 minut
Porcje: 12 Stopień trudności: średni

SKŁADNIKI: • 375 g mąki • 250 g masła • 150 g cukru • 1 cukier wanilinowy • 200 g malin • 150 g konfitury malinowej • szczypta soli • tłuszcz i mąka do formy

PRZYGOTOWANIE:

1 Mąkę przesiej do miseczki. Dodaj pokrojone na kawałki masło, cukier, sól oraz cukier wanilinowy. Składniki rozcieraj palcami, aż powstaną drobne grudki. Formę do tarty (ś. 26 cm) posmaruj tłuszczem i oprósz mąką. Ok. 2/3 przygotowanej kruszonki równomiernie rozsyp na spodzie formy. Dociśnij palcami. Placek posmaruj konfiturą malinową, a następnie rozłóż maliny.

2 Na owocach równomiernie rozsyp resztę kruszonki. Tartę wstaw do piekarnika rozgrzanego do temp. 180°C. Piecz przez 45 minut, aż wierzch ciasta lekko się zarumieni. Gotową tartę wyjmij z piekarnika i pozostaw do całkowitego wystudzenia. Pokrój na porcje. Ew. przed podaniem oprósz cukrem pudrem wymieszanym z wanilią.

Jeżynowa rolada biszkoptowa

Czas przygotowania: 95 minut
Porcje: 12 Stopień trudności: średni

SKŁADNIKI: • 4 jajka • 125 g cukru • 1 cukier wanilinowy • 75 g mąki pszennej + 50 g ziemniaczanej • 1 łyżeczka proszku do pieczenia • 400 g jeżyn • 250 g mascarpone • 300 g śmietany 30% • 4 łyżki cukru pudru • 125 g konfitury jeżynowej • 1 łyżka soku z cytryny • skórka otarta z cytryny

PRZYGOTOWANIE:

1 Oddziel żółtka od białek. Białka ubij z 75 g cukru. Żółtka utrzyj 50 g cukru i cukrem wanilinowym, połącz z pianą z białek. Dodaj obie mąki i proszek. Blachę wyłóż pergaminem. Na spodzie rozsmaruj ciasto. Piecz 15 minut w 180°C. Upieczony biszkopt wyłóż na ściereczkę, zwiń i wystudź.

2 Ubij 200 g śmietany z cukrem pudrem, sokiem z cytryny i mascarpone. Biszkopt rozwiń, posmaruj konfiturą. Posyp owocami i ciasno zwiń. Roladę schłodź (ok. 3 godzin). Resztę śmietany ubij. Zrób na wierzchu rolady rozetki. Udekoruj, np. jeżynami.

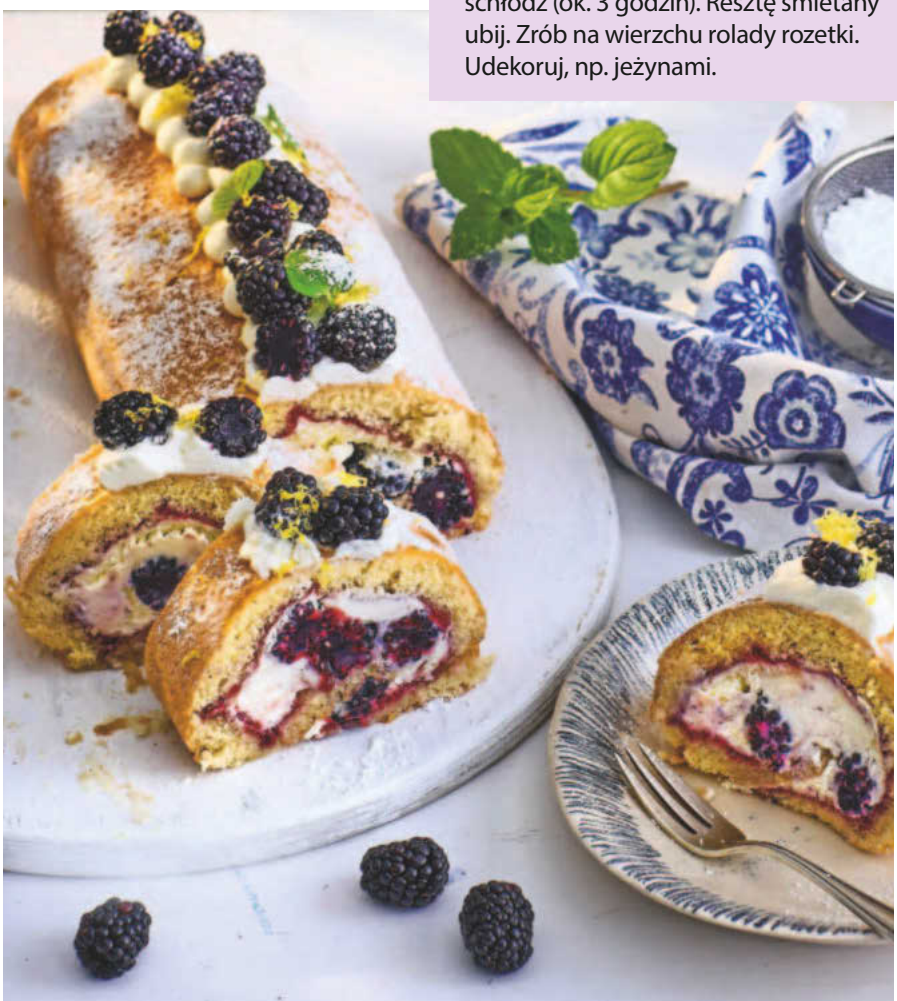

Fot.: Adobe Stock, House of Food (6), materiały redakcyjne/AI

Superoferta!

ZAPRENUMERUJ MAM OGRÓD

DARMOWA DOSTAWA DO DOMU*

12 wydań MAM OGRÓD

ZA JEDYNE 95,88 zł (7,99 zł za egz.)

ZŁÓŻ ZAMÓWIENIE JUŻ TERAZ

telefonicznie
67 210 86 05
67 354 16 05

na stronie internetowej
czytelnia.pl

mailowo
prenumerata@bauer.pl

* Dotyczy wysyłki listem ekonomicznym na terenie kraju. Regulamin sklepu znajduje się na stronie czytelnia.pl

Zimna woda wyciąga z roślin substancje, które wysoka temperatura niszczy. Wystarczy słoik, zioła i jedna noc, żeby przygotować skuteczny preparat do picia.

Robimy domowe maceraty

Rady zielarza

Do macerowania używaj szklanych naczyń. Unikaj metalowych, bo znajdujące się w nich tlenki (np. żelaza czy miedzi) mogą zaburzać działanie roślin. Rozdrobnione zioło albo nasiona zalej wodą (kranówką lub przegotowaną), koniecznie o temperaturze pokojowej (proporcje oraz czas macerowania znajdziesz w naszych przepisach). Maceraty można pić, robić z nich okłady lub spryskiwać nimi skórę.

Macerat wodny nie zawiera żadnych konserwantów. Przechowuj go więc w lodówce, w szklanym naczyniu, 2–3 dni.

Skuteczne leki na częste dolegliwości

- **Siemię lniane złagodzi dolegliwości układu pokarmowego** Zalej 2 łyżki całych nasion 1/2 szklanki zimnej wody i odstaw na 30 minut. Nasiona puszczają gęsty kleik, który powleka śluzówkę żołądka i jelit ochronną warstwą. Pij łyżkę lub dwie rano i wieczorem przy **wrzodach, refluksie, zgadze, zaparciach**.
- **Prawoślaz na kaszel i chrypkę** Łyżkę rozdrobnionego suszonego korzenia zalej szklanką zimnej wody i odstaw na 8 godzin. Odcedzony wyciąg pij po kilka łyków co 2 godziny przy suchym kaszlu i chrypce. UWAGA: prawoślaz spowalnia wchłanianie leków, **przyjmuj go co najmniej godzinę przed tabletkami lub po nich**.
- **Babka przyda się przy infekcjach** Ziółko to pobudza układ odpornościowy do walki z patogenami, **działa przeciwzapalnie i chroni błony śluzowe** przed drobnoustrojami. Łyżkę suszonego ziela zalej szklanką zimnej wody i maceruj przez noc. Pij 3 razy dziennie przez tydzień przy nawracających przeziębieniach.

Stawy będą jak nowe

- **Dzika róża zmniejszy ból i sztywność**

Zawiera galaktolipid GOPO, który hamuje enzymy prozapalne. Jego **skuteczność udowodniono w badaniach klinicznych.** Już po kilku tygodniach stosowania ból stawów wyraźnie się zmniejsza. Łyżkę rozdrobnionych suszonych owoców zalej szklanką zimnej wody i maceruj 8–10 godzin. Pij szklankę dziennie. Pierwsze efekty pojawiają się po 3–4 tygodniach.

- **Skrzyp na mocne kości i chrząstkę**

Właściwości te zawdzięcza sporej ilości krzemu, który jest **niezbędny do produkcji kolagenu i elastyny**. Łyżkę ziela zalej szklanką zimnej wody i maceruj przez noc. Pij szklankę dziennie przez 3 tygodnie, potem zrób tydzień przerwy.

- **Pokrzywa ugasi stan zapalny**

Zawiera flawonoidy i sole mineralne **hamujące wydzielanie substancji, które go wywołują**. Łyżkę suszonych liści zalej szklanką wody i maceruj 8 godzin. Pij 2 razy dziennie przez miesiąc.

Mikstury pomogą też dojrzałej cerze

Skorzystaj z naszych przepisów i zrób macerat, który polubi twoja skóra. Gotowy odcedź i przelej do butelki z atomizerem. Spryskuj cerę rano i wieczorem.

- **Nagietek wygoi.** Zawarte w nim substancje czynne działają przeciwzapalnie i przyspieszają leczenie uszkodzeń skóry, owrzodzeń, poparzeń i podrażnień. Łyżkę suszonych kwiatów zalej szklanką wody i maceruj przez noc.
- **Róża odświeży.** Jej płatki to bogactwo flawonoidów, garbników i witamin. Taki koktajl tonizuje skórę, poprawia jej ukrwienie, zwęża pory. Łyżkę płatków zalej szklanką wody, odstaw na 8 godzin.
- **Lipa nawilży.** W jej kwiatostanach znajduje się dużo związków śluzowych. Tworzą one na skórze film, który ogranicza utratę wody. Szklanką wody zalej łyżkę suszonych kwiatów. Maceruj przez noc.

Fot.: Adobe Stock (4)

Te szybkie i niedrogie rozwiązania wyniosą twój ogród na wyższy poziom!

LIFEHACKI sprytnego OGRODNIKA

Mało pracy, świetny efekt

Hamak łagodnie przeniesie cię do błogich czasów dzieciństwa

● Dawniej wisiał w każdym przydomowym sadzie. Nic nie stoi na przeszkodzie, by i teraz cieszyć się letnimi dniami w rytm bujającego się hamaka!

● Ma on w sobie coś niezwykłego – koi nerwy i natychmiast przenosi w stan głębokiego relaksu. To najlepsze miejsce do odpoczynku w ogrodzie bez poczucia winy, że tu niedokoszone, tam chwast podnosi głowę i tyle jest do zrobienia...

Przenośny, piętrowy zielnik – łatwo zrobisz go z drewnianych szuflad starej szafki

● Możesz posadzić w nich aromatyczne zioła śródziemnomorskie, takie jak tymianek, rozmaryn, oregano, a także miętę i lubczyk.

● Zioła nie lubią, gdy ich korzenie stoją w wodzie, dlatego warto zabezpieczyć dno szuflad folią ogrodniczą i zrobić kilka dziurek na wylot.

● Zielnik najlepiej ustawić w miejscu osłoniętym od deszczu i wiatru, który mógłby połamać płytko posadzone rośliny. Możesz udekorować nim kącik wypoczynkowy – naturalne olejki eteryczne sprzyjają relaksowi.

Uprawa w pionie – sposób na zdrowe plony i… brak bólu pleców

● Taka strategia polecana jest do uprawy ogórków, truskawek czy cukinii. Chroni rośliny przed chorobami grzybowymi, a owoce przed gniciem. Dzięki niej łatwiej też zbierać plony.

● Rośliny posadź blisko ogrodzenia lub balustrady balkonowej albo rozpiętych na palikach sznurków, po których będą się wspinać pędy. Dobrze sprawdzają się także donice z trejażem.

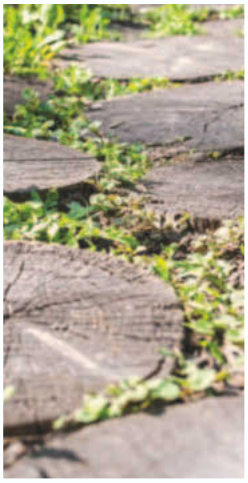

Ścieżka z plastrów drewna ma wiele zalet

● Odpowiednio osadzone w ziemi drewno (np. twardy dąb) tworzy pewny grunt pod stopami, a przy tym dobrze znosi codzienne użytkowanie.

● Stąpanie po drewnie jest niemal bezgłośne, a materiał delikatnie amortyzuje nasze kroki.

● Drewno żyje i oddycha. Latem, podczas upałów, plastry nie nagrzewają się tak mocno jak nawierzchnie z betonu czy kamienia.

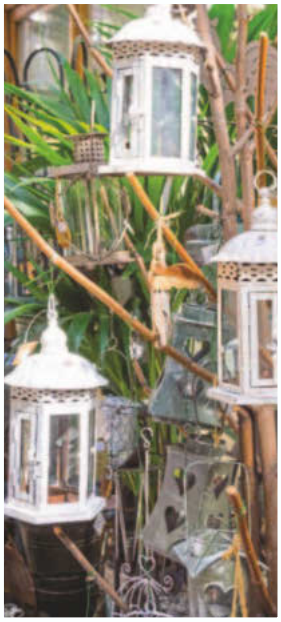

Drzewo bez liści wciąż może zdobić ogród – zamień je w latarnię!

- Mocne gałęzie są świetną bazą do stworzenia klimatycznej lampy.
- Skróć pędy, zostawiając odnogi, które udźwigną ciężar lampionów. Następnie zawieś na nich latarenki – nie muszą być identyczne, postaw na różnorodność.
- Podobny efekt możesz uzyskać w donicy na tarasie, wbijając w ziemię ścięte gałęzie lub tyczki. Pamiętaj tylko, by pojemnik był odpowiednio głęboki.

Latem jest czas na... nicnierobienie. Włosi mówią na to „dolce far niente". Pozwól sobie pobujać w obłokach, ciesz się żyjącym ogrodem i obserwuj odwiedzające go ptaki i owady. Spraw, by był gościnnym miejscem!

Zakątek z przyjemnym mikroklimatem ożywi ogrodową przestrzeń

- Każdy zbiornik wodny przyciąga ptaki, motyle, ważki i inne owady. Obserwacja ich akrobacji nad taflą wody to lepszy relaks niż seans w spa!
- Wybierz kamienną, ceramiczną lub metalową misę (modna jest rdzawa kortenowska stal).
- Dla lepszego efektu możesz uprawiać w niej rośliny pływające, np. salwinie czy grzybienie.

Ekopatenty na wyciągnięcie ręki

W faszynowej ramie – naturalne płotki wyplecione ze ściętych gałęzi

- Do zrobienia takich obrzeży rabat możesz wykorzystać gałęzie ścięte w sadzie (np. wilki grusz i jabłoni), ale sprawdzą się również cienkie gałązki wierzby, brzozy lub derenia.
- Wyplataj krótkie płotki: dwa patyki wbij w podłoże i przeplataj między nimi kolejne, tworząc niską ściankę.
- Tego typu plecionki doskonale wyznaczają rabaty i zatrzymują ściółkę. Pasują do ogrodów naturalistycznych, angielskich i sielskich.
- Można je odświeżać co roku wiosną. To chyba najtańsza architektura ogrodowa!

Hotelik, który zrobisz w 5 minut

- W czystej metalowej puszce umieść pocięte na równe kawałki bambusowe tyczki, a szczeliny uzupełnij mchem.
- Całość owiń sznurkiem i powieś na drzewie lub ogrodzeniu, najlepiej w pobliżu kwiatów.
- Taki mikrohotel jest idealną kryjówką dla małych zapylaczy.

Kopuła z gałązek – podpory dla bylin bez plastiku

- Po wiosennych cięciach zachowaj długie, proste gałęzie. Wbij je w ziemię wokół roślin i zegnij w krzyżujące się łuki.
- Rusztowanie utrzyma ciężkie kwiatostany, wygląda naturalnie, a z czasem wtapia się w zieleń. To świetna alternatywa dla gotowych stelaży, do tego całkowicie darmowa.

Fot.: Adobe Stock (5); materiały redakcyjne/AI (2); Shutterstock (2)

Zielone pogotowie

Ogród w pełnym rozkwicie zaprasza, by spędzać w nim czas. Warto przy tym przyglądać się uważnie roślinom, bo być może potrzebują naszej pomocy.

Staraj się teraz być blisko swoich roślin

Mawia się, że lepiej rosną, gdy się do nich mówi. Możliwe, że sekret kryje się w tym, że podczas konwersacji z roślinami zbliżamy twarz do pędów, a nasz oddech obdarowuje je solidną porcją dwutlenku węgla. Wówczas też patrzymy na nie z bliska, co pozwala szybko wyłapać pierwsze symptomy choroby.

Nie bój się stosować miedzianu

Choć jego nazwa i forma aplikacji mogą kojarzyć się z ciężką chemią rolną, to **środek o prostym mechanizmie działania**. Powszechnie stosuje się go także w uprawach ekologicznych, bo nie wnika w strukturę roślin, a miedź występuje naturalnie w naszym środowisku.

Czym właściwie jest?

To środek **grzybo- i bakteriobójczy**, którego substancję czynną stanowi miedź – zazwyczaj w postaci tlenochlorku lub wodorotlenku miedzi. Nie wnika w rośliny, lecz na ich liściach i pędach **tworzy warstwę ochronną**. Jony miedzi niszczą zarodniki grzybów oraz bakterie. Miedzian nie leczy infekcji, ale zapobiega ich występowaniu.

Złote zasady aplikacji

Skuteczność miedzianu zależy od techniki i warunków wykonania oprysku. Ponieważ działa on kontaktowo, roślina musi być bardzo dokładnie spryskana, tak by z pędów spadały krople. Zabieg przeprowadza się, gdy temperatura wynosi powyżej zera (optymalnie 6°C dla wczesnowiosennych zabiegów). Unikaj pryskania, gdy jest powyżej 20°C, bo miedź w wysokiej temperaturze staje się fitotoksyczna. Oprysk wykonuj w pochmurny, ale bezdeszczowy i bezwietrzny dzień, najlepiej wczesnym rankiem lub późnym wieczorem. Nie rób tego w porze oblotu pszczół, który zwykle odbywa się w godzinach 6-18.

Uwaga na dawkowanie

Koniecznie stosuj się do zaleceń producenta. Silniejsze stężenie nie da wyższej skuteczności, za to zwiększy ryzyko uszkodzenia rośliny. **Miedź w nadmiarze jest też szkodliwa** dla dżdżownic i pożytecznych mikroorganizmów. Zwracaj również uwagę na wyznaczony dla danego gatunku **okres karencji** (czas od oprysku do zbioru).

Na drzewach owocowych

- **Brzoskwinie i nektaryny** dzięki miedzianowi mogą uniknąć kędzierzawości liści. Stosuje się go wczesną wiosną, przed pęknięciem pąków, gdy temp. przekroczy 6°C.
- **Jabłonie i grusze** środek ten chroni przed parchem jabłoni i zarazą ogniową. Oprysk wykonuje się w fazie pękania pąków lub powstawania pierwszych liści.
- **Wiśnie i czereśnie** miedzian chroni przed rakiem bakteryjnym. Wymagają dwóch zabiegów: wiosną w fazie nabrzmiewania pąków i jesienią.

Na grządkach w warzywniku

- **Pomidory** pryska się miedzianem po wysadzeniu rozsady do gruntu i w okresach, gdy jest wilgotno. Zapobiega to zarazie ziemniaczanej.
- **Ogórki** środek ten chroni przed mączniakiem rzekomym oraz kanciastą plamistością liści.
- **Fasola** dzięki miedzianowi może uniknąć bakteriozy i antraknozy.

Na rabatach ozdobnych

Byliny i krzewy, zwłaszcza te rosnące w chłodniejszych, półcienistych partiach ogrodu pod koronami drzew, w okresach wyższej wilgotności powietrza narażone są na ataki patogenów. **Miedzian skutecznie ogranicza rozwój rdzy, plamistości liści oraz mączniaków.** Sprawdza się **w profilaktyce chorób grzybowych krzewów róż**, ale jest też przydatny w ochronie bylin podatnych **na choroby liści roślin uprawianych w cieniu** lub na leśnych działkach, takich jak naparstnice, łubiny czy ostróżki.

Gdy rośliny marnieją, wysyp ściętą trawę

Ściółkowanie trawą to jeden z najprostszych i najtańszych sposobów na poprawę kondycji roślin.

Gdzie się sprawdzi?

W warzywniku (przy pomidorach, ogórkach, dyniach, cukiniach, kapustach), pod krzewami owocowymi (malinami, porzeczkami) oraz żywopłotami. Nie rozkładaj trawy przy roślinach preferujących suche, piaszczyste i jałowe środowisko oraz wrażliwych na nadmiar wilgoci.

Zalety mulczu

Warstwa ściółki **działa jak tarcza ochronna** i zmniejsza parowanie wody z podłoża. Pozwala to na **rzadsze podlewanie** roślin, nawet w czasie upałów. Skoszona trawa to **bogate źródło azotu, potasu i fosforu**. Szybko się rozkłada, uwalniając te składniki do gleby, a do tego przyciąga dżdżownice i pożyteczne mikroorganizmy.

Jak ściółkować?

Świeża trawa prosto z kosiarki zawiera mnóstwo wody. Jeśli rozłożysz ją od razu grubą warstwą, zacznie gnić i stanie się siedliskiem chorób grzybowych. Zostaw ją rozrzuconą w słonecznym miejscu na 1-2 dni. Jednorazowo **syp warstwę o grubości 2–4 cm**. Dokładaj kolejną, gdy poprzednia wyschnie i zmniejszy objętość. Zostawiaj 3–5 cm wolnej przestrzeni wokół rośliny.

Czerniejącą paprykę i pomidory da się uratować

- Kiedy pięknie dojrzewające pomidory, papryki czy cukinie, zaczynają od wierzchołka nabierać ciemnej barwy, wielu ogrodników chwyta za opryskiwacz ze środkiem grzybobójczym.
- Tymczasem wcale **nie musi to być objaw choroby**, a zaburzenie związane z... pogodą. Owoce mają po prostu za mało wapnia. Woda (a wraz z nią wapń) podczas upałów trafia wtedy głównie do liści, żeby schłodzić roślinę.
- Poczerniałe owoce trzeba zerwać, są nie do uratowania.
- **Aby pomóc krzaczkom**, opryskaj zawiązki nawozem wapniowym.
- W suchych, gorących okresach **zrezygnuj z podawania nawozów z azotem**.

Na ratunek omdlałym surfiniom

- Zdarzyło ci się zapomnieć o podlewaniu pelargonii, petunii czy surfinii, a **ziemia w glinianych donicach zamieniła się w twardą skorupę**? Spokojnie, mamy na to sprytny sposób!
- Nie lej wody z konewki, bo przeleci przez zbity, stwardniały grunt, w ogóle nie zwilżając korzeni rośliny.
- Po prostu **wstaw całą doniczkę do głębokiego naczynia**, np. wiadra, i wlej tyle wody, by ziemia była przykryta. Z gleby zacznie unosić się mnóstwo pęcherzyków powietrza.
- Po ok. 30 minutach roślina odzyska wigor.

Łakomy „krokodylek" łowca mszyc

- Ten czarnogranatowy owad ma pomarańczowe zdobienia na bokach ciała. Lubi przesiadywać na zielonych liściach, ale jest bardzo szybki.
- Wygląda groźnie, a tymczasem to tylko… **larwa biedronki**!
- Podobnie jak dojrzały owad gustuje w mszycach. Zanim zmieni się w okrągłą, czerwoną „bożą krówkę", **potrafi pożreć 400-800 szkodników**.
- Wystarczy zostawić biedronkową larwę w spokoju i pozwolić jej działać.

Fot.: Adobe Stock (9)

Hortensja ogrodowa zakwitnie kolorowo

- Nie bez powodu łacińska nazwa (hydrangea) oznacza naczynię na wodę. Ta roślina podczas upałów potrafi wypić kilkanaście litrów dziennie! Bez wody nie zakwitnie.
- Pamiętaj o ściółkowaniu. Najlepsza będzie **kora sosnowa**, która ochroni rozległe, ale płytkie i łatwo przegrzewające się korzenie. Zapobiegnie też wysychaniu gleby i zakwasi ją.
- Aby kwitnące kule **zabarwiły się na niebiesko**, stosuj nawóz z glinem. Jeśli kwiaty **mają być różowe**, potrzebny będzie fosfor.

Dobry nawóz dla wszystkich odmian hortensji

- **Hortensje są żarłoczne**. Niezbędny do wzrostu i kwitnienia jest potas, azot i żelazo.

REKLAMA

Wpadnijcie po ochłodę

Jeśli w upalne dni ogród będzie kusić wodą, cieniem i schronieniem, w mig wypełni się życiem i ptasim śpiewem.

Ptaki wiedzą, co dobre!

- Chętnie skrywają się wśród falujących na wietrze **bylin i traw ozdobnych**, które dodają ogrodowi lekkości.
- Kolorowe **jeżówki, rudbekie, lawendy czy szałwie** przyciągają owady, a wraz z nimi też ptaki, bo insekty stanowią cenne pożywienie zarówno dla dorosłych osobników, jak i dokarmianych przez nie podlotów oraz piskląt. Kwiaty i zioła posadzone w grupach będą cieszyć oko przez całe lato.
- Wróble, zięby, dzwońce czy szczygły jedzą także **nasiona traw, chwastów, kosmosów, słoneczników** i innych roślin.
- Pamiętaj o **drzewach i krzewach**, również w formie żywopłotów. Gęste zarośla zapewnią ci cień podczas letniego odpoczynku, a ptakom – schronienie przed trudnymi warunkami atmosferycznymi i drapieżnikami.

Piękno przyjazne naturze

- Sporo się mówi o dokarmianiu ptaków zimą, ale **latem także potrzebują naszego wsparcia**! Stwórz więc rabaty, które będą koić twoje zmysły, a jednocześnie staną się azylem oraz źródłem pokarmu dla zwierząt.
- Znajdź też miejsce na **budki lęgowe**, w których ptaki mogą ukryć się przed innymi zwierzętami, deszczem lub słońcem.
- Wróble czy sikorki chętnie nocują w drewnianych domkach, a niektóre ptaki rozglądają się już za lokum na kolejny sezon lęgowy. Jeśli zapamiętają, że czeka na nie bezpieczna przestrzeń w twoim ogrodzie, z radością do niego wrócą!

Orzeźwiające kąpiele

- W stawach, fontannach i poidełkach często pojawiają się wróble, kosy, sikorki czy szpaki, które nie tylko gaszą pragnienie, ale też pluskają się w wodzie.
- Robią to **zarówno dla ochłody, jak i dla utrzymania czystości**. Usuwają kurz, pył i pasożyty – dobrze wypielęgnowane pióra są kluczowe do latania i izolacji termicznej.
- Najlepiej sprawdzają się zbiorniki i naczynia z łagodnym brzegiem, do których ptaki mogą bezpiecznie wejść, wciąż obserwując otoczenie. Zlokalizuj je w półcieniu i z dala od miejsc, w których lubią czaić się koty.

Nie chowaj karmników

- Skrzydlate stworzenia należy dokarmiać wyłącznie zimą, gdy śnieg utrudnia im pozyskiwanie pożywienia. Nie oznacza to jednak, że karmniki nie mogą zdobić ogrodu także latem.
- W stylowym domku **zamiast nasion umieść naczynie z wodą albo niewielkie rośliny pnące**, np. mumulenbekię gęstą (na zdj.), zamieniając karmnik w oryginalny kwietnik.

Lubią też owoce

Kosy, szpaki, sójki czy drozdy nierzadko zajadają się wiśniami, czereśniami, ale także malinami, porzeczkami i borówkami. Niektórzy próbują chronić przed nimi drzewa i krzewy, np. zabezpieczając je siatką, ale... można również wyrządzić ptakom przysługę i pozwolić im się nimi częstować.

Poidełka dla małych gości

- Choć ptaki są w stanie korzystać z oczka, z myślą o ich bezpieczeństwie lepiej przygotować specjalne, **płytkie naczynie z wodą**, umieszczając w niej kamienie.
- Można kupić gotowe poidełko lub wykonać je samodzielnie, np. z ceramicznej misy lub podstawki pod doniczkę.
- Ważne, by **regularnie wymieniać wodę** na świeżą (w upalne dni nawet codziennie), zapobiegając rozwojowi bakterii.

Fot.: Adobe Stock (4); mat. prasowe Loberon

Zapytaj eksperta o poradę

Nasi specjaliści dołożą wszelkich starań, by znaleźć rozwiązanie Waszych problemów ogrodniczych.

Ireneusz Sosna
ekspert z zakresu sadownictwa

Diana Szczęsna
ekspertka z zakresu uprawy roślin ozdobnych

Piotr Chohura
ekspert z zakresu warzywnictwa

Katarzyna Gawęda-Białostocka
ekspertka z zakresu architektury krajobrazu

Agapanty mają moc przekształcania rabaty w istne dzieło sztuki

Od kilku lat uprawiam agapanty i mam wrażenie, że nie kwitną zbyt obficie. Jak sprawić, by były bujniejsze?

Monika Barszcz, e-mail

- Agapanty to piękne byliny o szerokich liściach i długich łodygach, na szczycie których powstają egzotyczne, białe lub niebieskawe kwiaty.
- Aby jednak roślina zachwycała bujnym kwitnieniem, potrzebuje odpowiednich warunków.
- Agapanty świetnie rosną w żyznej, dobrze przepuszczalnej glebie i na słonecznym stanowisku w ogrodzie.
- Mimo że jako tako znoszą suszę, warto obficie podlewać je w okresie wzrostu i co dwa tygodnie zasilać odżywką uniwersalną o dużej zawartości potasu, np. odżywką do pomidorów. Dzięki temu kwitnienie będzie bardzo zadowalające.
- Proszę kontynuować podlewanie aż do jesieni, kiedy kwiaty będą więdły. W ten sposób można pobudzić wytwarzanie nowych pączków na następny rok.
- Agapanty dobrze rosną również w pojemnikach. Panuje błędny pogląd, że rośliny kwitną lepiej w ciasnych doniczkach.

Agapanty kochają ciepłe, jasne i osłonięte od wiatru miejsca. Dobrze komponują się z liliami.

To nieprawda, choć faktem jest, że nie powinno się również przesadzać z rozmiarem donic, czyli uprawiać małych okazów w bardzo dużych pojemnikach.

- Rośliny te najlepiej sadzić w mieszance podłoża i żwiru, umieszczając je w ziemi w taki sposób, aby korony wystawały ok. 5 cm ponad poziom gruntu.

Adres redakcji:
Mam Ogród
ul. Motorowa 1, 04-035 Warszawa
e-mail: ogrody@bauer.pl

Redaktor Naczelna: Marta Lubartowska
Redaktor Zarządzająca: Elżbieta Bożek
Sekretariat: Agnieszka Niewiadomska

HUB PORADNIKI
Redaktor Zarządzająca: Monika Bobowska
Zastępca Redaktor Zarządzającej: Ilona Zawistowska
Zdrowie i psychologia: Małgorzata Germak (planer), Anna Szatan (koordynator), Marzena Bartoszuk, Magdalena Bauman, Agnieszka Czechowska, Patrycja Gruman, Barbara Komorowska, Magdalena Kozińska, Agnieszka Laszczka, Anna Penconek, Anna Skoczeń
Kuchnia: Dorota Sychowiec (planer), Maria Korczyńska (koordynator), Agnieszka Bałszan, Magdalena Lipka-Kozanka, Kinga Różycka-Kościuk, Barbara Tuleja
Trendy: Ilona Zawistowska (planer), Katarzyna Bokuniewicz, Ewa Hawrylik, Iwona Jakubowska-Hertz, Monika Kondela (koordynatorzy), Ewa Adamiak, Katarzyna Gawęda-Białostocka, Małgorzata Krośnicka, Magdalena Lipka-Kozanka, Anna Mietelska, Hanna Wojciechowska-Schwarz
Prawo: Elżbieta Wichrowska (planer), Aleksandra Adamiak, Anita Czerska
Podróże: Paweł Zapała (planer), Agnieszka Bartnikowska
HUB FOTOEDYCJA
Lider: Agata Zasada
Koordynatorzy: Emil Przygodzki, Magdalena Wojno
HUB GRAFICZNY
Dyrektor: Robert Latek
Liderzy: Agnieszka Andrzejewska, Michał Leuszniewicz, Wojciech Makowski
Koordynatorzy: Małgorzata Kaptur, Bartłomiej Raźny
Graficy: Leszek Chyliński, Jacek Czekała, Anna Fortuna, Robert Kowalczyk, Monika Grunt-Maj, Grażyna Szulkowska, Robert Zalewski

Wydawnictwo Bauer Sp. z o.o. Sp. j., ul. Motorowa 1, 04-035 Warszawa

Prezes Zarządu: Tomasz Namysł
Członkowie Zarządu:
Andrzej Choynowski, Marek Lasota

Director, Publishing Management / Dyrektor Pionu Wydawniczego Marek Lasota
Publisher/Wydawca: Magdalena Kotowska
Dyrektor Produkcji: Piotr Orełko

Dyrektor Biura Reklamy: Izabela Sarnecka
Biuro Reklamy: ul. Motorowa 1, 04-035 Warszawa
www.reklama.bauer.pl
katarzyna.kilanowska@bauer.pl

Dyrektor Public Relations: Maciej Brzozowski

Dyrektor ds. Dystrybucji i Obsługi Klienta:
Piotr Ludwicki; e-mail: piotr.ludwicki@bauer.pl
Prenumerata redakcyjna krajowa i zagraniczna:
67 210 86 05, e-mail: prenumerata@bauer.pl

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie: **www.czytelnia.pl**

Okładka: Shutterstock
Druk: Walstead Kraków Sp. z o.o.

Copyright:
Wydawnictwo Bauer Sp. z o.o., Sp. j., Warszawa
Wydawnictwo jest członkiem Izby Wydawców Prasy. Rozpowszechnianie wszelkich materiałów redakcyjnych bez zgody Wydawcy jest zabronione. Wydawca ostrzega P.T. Sprzedawców, że sprzedaż aktualnych i archiwalnych numerów czasopisma po innej cenie niż wydrukowana na okładce jest działaniem na szkodę Wydawcy i skutkuje odpowiedzialnością sądową. Za treść ogłoszeń redakcja ponosi odpowiedzialność w granicach wskazanych w ust. 2 art. 42 ustawy Prawo prasowe. Wszelkie skargi, reklamacje i pytania dotyczące publikowanych reklam należy kierować na adres: **reklama@bauer.pl**

Fot.: Adobe Stock; BAUER; Shutterstock

Kobea jest odporna na szkodniki i choroby, ale nie lubi chwastów

Przed przeprowadzką uprawialiśmy wraz z żoną groszek pachnący. Przy nowym domu zamiast niego chciałbym posadzić kobeę pnącą. O czym powinienem wiedzieć?

Karol, Złotoryja

- Kobea pnąca jest godnym następcą groszku pachnącego. To delikatne pnącze o egzotycznym wyglądzie wdzięcznie oplata płoty i mury w ogrodzie.
- Od lata aż do pierwszych przymrozków pędy pokryte są gąszczem zielonkawo-białych pąków, które rozkwitają w białe lub fioletowe, trąbkowate kwiaty.
- Rośliny te do dobrego rozwoju wymagają słonecznego, osłoniętego stanowiska oraz wilgotnego, żyznego i przepuszczalnego podłoża.
- Najlepiej sadzić je w 15-centymetrowych odstępach u podstawy ogrodzenia, podpory lub muru. Wkrótce rozrosną się we wszystkie strony.

Biała piana – skąd się bierze i czy jest groźna dla upraw?

Na liściach, łodygach i pąkach moich roślin pojawiła się dziwna piana. Co to może być?

Martyna, e-mail

- Prawdopodobnie na roślinach znajdują się larwy pienika ślinianki.
- Stworzenia te wytwarzają wydzielinę podobną do spienionego mydła, która chroni je przed drapieżnikami i zapewnia odpowiedni poziom wilgotności.
- Na szczęście ani piana, ani sam szkodnik nie mają dużego wpływu na roślinę.
- Ze względów estetycznych można je usunąć ręcznie lub spłukać wodą.

REKLAMA

ZANIM ZAPŁONĄŁ ŚWIAT

Inspirowana prawdziwymi wydarzeniami opowieść o przedwojennych Kresach.

Zamość, 2022 rok.
Starsza schorowana kobieta, Alicja, otrzymuje z biblioteki książkę. Na jej kartach odnajduje Martę, przyjaciółkę sprzed siedemdziesięciu lat, z którą jako dziecko dzieliła we Wrocławiu powojenny los. Każda ocalała z innej pożogi. Marta z sowieckiej, Alicja z wołyńskiej. Wspomnienia prowadzą Alicję na Wołyń, do Krzemieńca, miasta pozornie spokojnego, ale już naznaczonego nadchodzącą katastrofą.

***

Krzemieniec na Wołyniu, lata trzydzieste XX wieku.
Helena Krzemieniecka, młoda, pewna siebie inżynier chemik, dąży do niezależności i zdobycia własnego miejsca w męskim świecie. Konsekwentnie odrzuca kolejnych kandydatów do małżeństwa. U jej boku stoją przyjaciele: Ukrainiec Dmytro oraz żydowskie małżeństwo Zuzanna i Szymon. Łączy ich przyjaźń silniejsza niż różnice narodowościowe, a także obietnica, że niezależnie od okoliczności zawsze będą mogli na siebie liczyć.
Tymczasem atmosfera na Wołyniu gęstnieje od nieufności, napięć polsko-ukraińskich i niechęci do Żydów. Do tej pory przemilczane konflikty ujawniają się nagle.

***

„Jeszcze nie wybrzmiały do końca słowa Heleny, gdy wtem rozległ się brzęk tłuczonej szyby i przez okno wpadł do salonu rzucaony z zewnątrz duży kamień. Krzyknęła przestraszona, gdy trącił ją w ramię i potoczył się po podłodze, a odpryski tłuczonego szkła posypały się na nią i kapitana.
Zrobiło się ogólne poruszenie i podniósł się krzyk.
– Nic się pani nie stało? – zapytał żołnierskim tonem Rybicki, gdy zgromadził się przy nich wianuszek bardzo poruszonych niespodziewanym incydentem gości.
– Nie… nic – odrzekła, starając się zapanować nad drżeniem głosu, gdyż zajście wytrąciło ją z równowagi. Otrzepała rękawy z kawałków szkła. – Co to było?
– Ktoś rzucił w okno kamieniem! Jezu Maria, Helenko, stałaś tak blisko, mogło dojść do nieszczęścia!
– Przestraszona Stefania otoczyła córkę ramieniem.
– Na pewno nic ci nie jest, moje dziecko? – upewniał się przejęty Henryk, oglądając uważnie Helenę.
– Nie uderzył cię ten kamień?
– Trochę, ale to głupstwo – zapewniła wciąż blada.
– Nie róbcie sensacji. To był jakiś głupi wybryk […]”.

Goszczyta ONA CZYTA MOZAIKA LITERACKA Życie NA GORĄCO

Szykuje się gorące i suche lato, a więc godziny nawadniania. Sprawdzamy, które zraszacze skutecznie to zadanie ułatwią.

Przenośne zraszacze

Wyręczą cię przy podlewaniu!

statyczny

GREEN STAR, ok. 15 zł
- **mechanizm:** ma nieruchomą głowicę z kilkoma dyszami, obsługuje tylko taki obszar, jaki sami wybierzemy, przenosząc go

Kiedy się sprawdzi?
- będzie idealny **na działkach i w małych ogrodach,** powierzchnia podlewania ok. 113 m^2
- dobrze podlewa **rabaty o nieregularnych kształtach**

Do czego się nie nadaje?
- **duże trawniki i ogrody** o powierzchni przekraczającej 200 m^2, gdzie konieczny jest silniejszy wyrzut wody

Zalety warte uwagi
- prosta konstrukcja sprawia, że jest **mało awaryjny**
- dobrze **radzi sobie z niskim ciśnieniem** wody
- ma **regulację wielkości strumieni**

Jakie ma wady?
- zrasza teren o średnicy do 12 m, **nie ma regulacji odległości i sektora,** podlewa wszystko, co ma w zasięgu

obrotowy

GARDENA COMFORT TURBO DRIVE, ok. 144 zł
- **mechanizm:** woda napędza turbinę, która obraca głowicą z dyszami – woda rozpryskuje się dookoła urządzenia

Kiedy się sprawdzi?
- zraszacz **wielofunkcyjny,** poradzi sobie w średnich i dużych ogrodach (pow. 75-450 m^2)
- dobrze działa **na trawnikach oraz rabatach o regularnym i okrągłym kształcie**

Do czego się nie nadaje?
- do podlewania zakamarków, do których należą np. **bardzo małe i nieregularne rabaty**, gdzie wymagane jest precyzyjne zraszanie

Zalety warte uwagi
- system gwarantujący **precyzyjne podlewanie**, bez kałuż
- płynna **regulacja kąta sektora od 20° do 360°**, co znaczy, że może podlewać od wąskiego paska trawnika po pełne koło wokół

Jakie ma wady?
- **cięższy** niż statyczne zraszacze
- wymaga stabilnego ciśnienia (od 2 bar), inaczej **zasięg maleje**

wahadłowy

CELLFAST TURBO, ok. 80 zł.
- **mechanizm:** dysze umieszczone są w metalowej rurce, którą ciśnienie wody wprawia w ruch wahadłowy, rozpylając ciecz na szeroki pas

Kiedy się sprawdzi?
- przyda się do **ogrodów o średniej wielkości**, sprawdzi się również na rabatach **z niskimi nasadzeniami** (powierzchnia zraszania 150-280 m^2)
- dobrze podlewa **prostokątne i kwadratowe trawniki i rabaty**

Do czego się nie nadaje?
- do małych ogrodów i **ciasnych przestrzeni,** gdzie trudno go ustawić tak, by podlewał tylko tam, gdzie trzeba

Zalety warte uwagi
- **równomierne podlewanie,** trawniki czy rabaty są nawadniane bez suchych plam i zalanych fragmentów
- **regulacja sektora i zasięgu** ułatwia dopasowanie podlewania do szerokości działki

Jakie ma wady?
- ruchome części mogą **wymagać częstego czyszczenia**
- niskie ciśnienie **zmniejsza zasięg**

Fot.: Adobe Stock; materiały prasowe/Cellfast, Gardena, GreenStar

Znalezione w sklepie

Ukąsił cię kleszcz?

Borelix Forte to suplement diety zawierający kompleks ekstraktów roślinnych oraz witaminy z grupy B, które wspierają prawidłowe funkcjonowanie układu odpornościowego. Jest polecany osobom z obniżoną odpornością jako wsparcie w chorobach odkleszczowych, w tym w boreliozie. ok. 30 zł/60 tabletek

Sposób na muszki owocówki

Pułapka marki Trap the Bug to sprytne urządzenie w kształcie jabłuszka, które przyciąga i wyłapuje muszki dzięki specjalnemu płynowi wabiącemu. Działa do 30 dni! Więcej informacji na stronie Trap The Bug. ok. 20 zł

Aby bujnie kwitły

Nawóz do hortensji wspiera tworzenie pąków, przedłuża kwitnienie i zwiększa odporność na przemarzanie. Zapewnia zdrowy wzrost rośliny. Więcej na bopon.pl

Gra światła

Żaluzje fasadowe SkyFlow od Aluprof Sun Shading Solutions to nowoczesne rozwiązanie, które pozwala kontrolować światło, temperaturę oraz poziom prywatności, zapewniając maksymalny komfort.

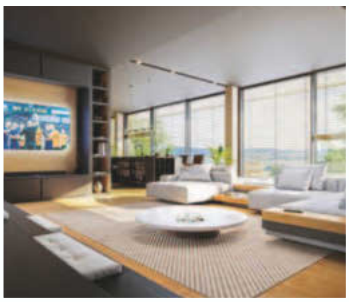

Warzywa pod ręką

Worki do uprawy roślin do domu i ogrodu – idealne do warzyw i kwiatów. Zapewniają dobrą cyrkulację powietrza i szybszy wzrost. Okienko na rzep ułatwia kontrolę i zbiór. Kaufland.pl. ok. 86 zł/5 szt.

Ale równy trawnik

Zapomnij o plamach na trawie! Ten metalowy rozrzutnik kompostu Costway rozprowadza nawóz równomiernie, a duży zbiornik pozwala skończyć pracę bez ciągłego dolewania. Więcej na costway.pl

A po zmroku...

Lampa solarna do ogrodu idealnie oświetli ścieżki i klomby. Wykonana ze stali i tworzywa sztucznego, łączy nowoczesny design z funkcjonalnością. Świeci do 6 godzin po zmroku. JYSK, ok. 17,50 zł

PROMOCJA

Cholesterol pod kontrolą

Bergamil Forte zawiera ekstrakt z bergamotki bogaty w polifenole, które pomagają dbać o prawidłowy profil lipidowy oraz wspierają funkcjonowanie układu krążenia. ok. 27 zł/ 30 kapsułek

Słodka nowość do donic i na rabaty

Róża Sugar Candy to miniaturowa odmiana w pięknych odcieniach. Kwitnie od wiosny do przymrozków, dorasta do ok. 40 cm. Idealna do donic i na rabaty. Odporna i łatwa w uprawie. Więcej na plantpol.pl

Fot.: Adobe Stock (2); mat. prasowe

Kwiatowa panorama

oliwny lasek
krajan
płoza na śnieg
lekki, odkryty pojazd konny
zablokowanie krążenia krwi
zapada wieczorem
wiosenny grzyb
tunel dla zbiega
australijski torbacz
maź
biskupi kolor
z alejami spacerowymi
farma
wypad pod namioty
szata liturgiczna
antonim zła
1
ciastko jak suwak
siekierka w kuchni
łóżko majtka
tekst przysięgi
fiołek
jedna drugą myje
nowo wybrany prezydent
ocena, wyrok
termin
6
zapach do ciasta
na wyższe stanowisko
np. NATO
jedzona łyżką
zbiór map
faza Księżyca
pasożyt na pniu drzewa
damskie majtki
biblijna pramatka
wyszyty ornament
zatopiony okręt
prysznic
na nich uśmiech
obszar, strefa
5
tradycyjna potrawa wigilijna
kula ziemska
biała brzozy
skoczny na parkiecie
odezwa
ilu-zjonista, sztukmistrz
z nagonką w puszczy
zespół trzech muzyków
kolorowa na łóżku
szubrawiec
7
pokój mnicha
nielot w zoo
piłka za boiskiem
wąż z rysunkiem binokli
roślina na siemię
niespodziewana wieść
dawna broń sieczna
różany w ogrodzie
kładka nad czymś
wstążka we włosach
kropla
wychowanek średniej szkoły wojskowej
autor sonetów
2
pończochowe tworzywo
„pan" dla Zagłoby
wybitna sztuka
wielki poemat
wyciąg nad kuchnią
cześć religijna
kuguar
jaskrawa papuga
obecnie atomowa
wniosek oskarżyciela
oskrzydlający wroga
włoski placek
3
barwny w powieści
4
okrycie na konia
... twardy w komputerze
uczeń seminarium
dobra materialne, majątek
torba minstrela
blacha praczki
subtelność, dyskrecja

1	2	3	4	5	6	7

Fot.: Adobe Stock (2)

Melisa da nam spokój!

Melisa dla zestresowanych!

Masz stresującą pracę?
Łatwo popadasz w rozdrażnienie i zdenerwowanie?

Zaczerpnij z bogactwa natury i wykorzystaj znane od wieków dobroczynne działanie melisy.

- Melisa bowiem wspiera prawidłowe funkcjonowanie układu nerwowego.
- Korzystnie wpływa na wyciszenie, rozluźnienie, pozbawienie napięcia.

Świetne cukierki melisowe wiodącej firmy Reutter zawierają w sobie ekstrakt z tej rośliny i godne uwagi naturalne składniki. Polecamy dla całej rodziny.

Dostępne w aptekach i zielarniach.

GRUNTON

ODPOWIEDNIA PIELĘGNACJA I NAWODNIENIE

profesjonalna ochrona przed efektami SUSZY!

www.grunton.pl

Kontakt handlowy:
tel/fax: +48 14 645 87 06 wew. 643,
mail: sklep@grunton.pl